

Orienteringssaker

1. Årsrapport 2014 Det norske menneskerettighetsfond
2. Kirkeuka for fred i Israel og Palestina 21.-27. september 2015
3. Globale perspektiver i oppfølgingen av KM-saken om Kirke og helse
4. Rapport fra Church of Scotlands generalforsamling
5. Rapport fra Kairos-konferanse i Sør-Afrika
6. Klimaarbeid
7. Årsmelding for Kirkens Nødhjelp 2014
8. Midtøsten-saker (*mundlig*)
9. Sri Lanka (*mundlig*)
10. Samarbeid med Pinsevevnenene (*mundlig*)
11. Oppnevning til KISP og TN (*mundlig*)

Forslag til vedtak:

Mellomkirkelig råd tar sakene til orientering.

Saksdokumenter:

Se www.kirkeukaforfred.no/ og www.facebook.com/kirkeuka.

Orienteringssaker

2. Kirkeuka for fred i Israel og Palestina 20.-27. september 2015

Den årlige bønn- og solidaritetsuka, *Kirkeuka for fred i Palestina og Israel*, arrangeres i år 20.-27. september 2015.

Evaluering og justering av kirkeuka

Koordineringsgruppa i Oslo, bestående av representanter fra arrangørorganisasjonene, har hatt en grundig evaluering av de siste årenes gjennomføring av Kirkeuka. På bakgrunn av denne evalueringen har vi valgt å legge opp til en uke hvor vi ønsker å forhindre økt polarisering og snarere arbeide for innsikt i hvordan okkupasjonen påvirker livene til mennesker. Dette gjør vi blant annet ved å legge til rette for å formidle historier fra blant annet ledsagere og andre ressurspersoner. Det har også vært gjennomført flere samtaler med Israelsmisjonen, hvor de har blitt invitert til å delta som arrangører og/eller som bidragsyttere. Det blir også lagt vekt på justering av kommunikasjonsformat, med økt vekt på sosiale medier og nye kanaler. Vi har blant annet en avtale med Luthersk Kirketidende om å levere artikler til et temanummer i august om Kirkeuka.

Tema i 2015

Kirkeuka for fred 2015 har som tema «Muren». Norske kirker og menigheter utfordres til å høre og forstå hva som skjer «på bakken» i Palestina og i Israel. Vi inviteres til å høre på palestinske og israelske fredsstemmer som forteller om hva mur og separasjon gjør med deres egne samfunn, og med deres opplevelse av «de andre». Slik håper vi at årets markering av Kirkeuka i Norge kan skape rom for dialog og fornyet forståelse av menneskers liv i Palestina og Israel, samt utfordre oss til økt engasjement for rettferdig fred i Det hellige land.

Vi inviterer alle menigheter og kirkelige aktører til å være med og markere Kirkeuka lokalt. Vi vil legge ut ressurser til inspirasjon til lokale arrangementer, for eksempel i form av forbønn under søndagsgudstjenesten 20. eller 27. september, en film- og dialogkveld eller andre kreative markeringer. Målet er å unngå steile fronter og polariserte debatter, og skape trygge rom hvor mennesker kan utfordres, inspireres og engasjeres.

Informasjon og ressurser legges ut fortløpende på den norske hjemmesiden for Kirkeuka www.kirkeukaforfred.no/ og på www.facebook.com/kirkeuka. Lokale arrangement kan meldes inn via nettsidene eller Facebook.

Forslag til vedtak:

Mellomkirkelig råd tar saken til orientering.

Saksdokumenter: For bakgrunnstoff se KM-sak 09/15: «Kirke og helse» – komiteens merknader og KMs vedtak: https://kirken.no/globalassets/kirken.no/om-kirken/slik-styres-kirken/kirkemotet/2015/saksdokumenter/km_09_0_15_kirke_helse.pdf

Orienteringssaker

3. Globale perspektiver i oppfølgingen av KM-saken om Kirke og helse

Arbeidsutvalget i MKR har bedt sekretariatet om å utarbeide en oppsummering av de vedtakene i KM-sak 9/15 om Kirke og helse som omfatter globale problemstillinger. Formålet med dette er å synliggjøre potensielle relevante oppfølgingspunkter for MKR knyttet til global helse. I tillegg ble sekretariatet bedt om å bidra med kortfattet informasjon om hvordan Den norske kirke og tilknyttede organisasjoner og institusjoner arbeider med globale helseutfordringer.

KM-saken om Kirke og helse: Hva ble sagt om globale helseutfordringer?

KM-sak 9/15 hadde et uttalt fokus på norske forhold og inkluderte derfor kun noen korte kommentarer knyttet til globale helseutfordringer. Komiteen fastholdt denne avgrensningen, men poengterte at *«helseutfordringene i vårt land også må forstås i lys av og i forhold til de globale utfordringene»*. (Komiteens merknader)

En særskilt utfordring som ble trukket frem både i saksfremstillingen, vedtaket og komiteens merknader, var **tilgang til helsetjenester for papirløse migranter i Norge. Fattigdom, ulik fordeling av ressurser og klimaendringer** som en trussel for fremtidig helse, var andre sentrale globale utfordringer som ble løftet frem. *«Å utforme og utøve en samstemt utenriks-, handels- og utviklingspolitikk som bekjemper fattigdom, må være en viktig utfordring for landets myndigheter»*, påpekte også komiteen. Dette samsvarer godt med MKRs engasjement for globale rettferdighetsspørsmål, da vi er pådrivere for en helhetlig og samstemt politikk som kan bidra til å styrke menneskers levekår verden over, snarere enn kun å fokusere på helserelatert bistandsarbeid.

Noen særskilt relevante punkter fra vedtaket i Kirke og helse-saken:

«4. Kirkemøtet utfordrer de diakonale institusjonene og organisasjonene til å:

- a) Styrke og videreutvikle arbeidet for mennesker i sårbare situasjoner slik at deres rettigheter blir ivaretatt.
- b) Forsterke sin rolle som bidragsytere i samfunnsdebatten om helserelaterte tema.
- c) Styrke det globale helsearbeidet.
- d) Fortsette fagutvikling og forskning innen helse- og diakonifaglige tema.

5. Kirkemøtet utfordrer myndighetene til å:

- c) Ved prioriteringer i helsebudsjettene, være spesielt oppmerksom på mennesker i sårbare livssituasjoner og deres rettigheter og at minoriteters språk og kultur blir ivaretatt.

6. Kirkemøtet ber de sentralkirkelige rådene følge opp saken Kirke og helse, blant annet ved å:

- b) Styrke kontakten mellom institusjonsdiakonien, diakonale utdanningsinstitusjoner og sentralkirkelige organer».

Hvordan jobber Den norske kirke med global helse i dag?

Den norske kirkes bidrag til å fremme global helse skjer først og fremst gjennom organisasjoner og institusjoner tilknyttet Dnk. Det vil ikke være mulig å komme med en fullstendig oversikt her, men vi vil trekke frem noen eksempler fra sentrale organisasjoner i dette arbeidet.

Kirkens Nødhjelp arbeider med nødhjelp, langsiktig bistand og beslutningspåvirkende arbeid. Innenfor helse har de tre særskilte satsinger:

- **Tilgang på rent vann** og trygge sanitærforhold (en av de største helseutfordringene globalt)
- **Mødrehelse** (hvert år dør rundt 300 000 kvinner og 2 millioner barn i forbindelse med svangerskap og fødsel. 99 prosent av disse dødsfallene skjer i fattige land)
- **Hiv/aids** (mobilisering av trosbaserte organisasjoner til å bekjempe stigmatisering og sikre tilgang på tjenester for smittede, pårørende og etterlatte)

I tillegg er bekjempelse av fattigdom, klimaendringer og arbeid for en samstemt utviklingspolitikk viktige satsingsområder.

Samarbeid menighet og misjon (SMM) består av syv misjonsorganisasjoner, hvorav flere arbeider med globale helseutfordringer. Noen utvalgte eksempler på deres arbeid:

- **Himalpartner** har en særskilt satsing på mental helse i Nepal, da dette er en stor utfordring for en befolkning som har opplevd ti års borgerkrig, og hvor det er svært uverdige forhold for mange psykisk syke.
- **Det Norske Misjonsselskap (NMS)** arbeider blant annet med mor-barn helse, tilgang til helsetjenester, og støtte til barn rammet av hiv/aids – i tillegg til en rekke prosjekter som styrker kvinner og bygger lederskap og organisasjon.
- **Misjonsalliansen** har i sitt arbeid blant annet fokus på barn og unge med funksjonshemming i tillegg til en rekke andre helse-relaterte prosjekter.
- **Normisjon** har også utstrakt helse-relatert arbeid. Ett eksempel er Okhaldhunga sykehus i Nepal som Normisjon støtter, og som sikrer at over 180 000 mennesker får tilgang på tjenester de ikke tidligere hadde.

I tillegg er diakonale institusjoner og kirkelige utdanningsinstitusjoner viktige for å formidle kunnskap, tilrettelegge for utveksling og kapasitetsbygging i det globale sør.

Relevante oppfølgingspunkter for MKR i Kirke og helse-saken

I tillegg til temaene nevnt i KM-saken om Kirke og helse, står verden ovenfor en rekke enorme utfordringer i skjæringspunktet mellom psykisk og fysisk helse og fattigdom, migrasjon, humanitære katastrofer, teknologiutvikling, patenter (tilgang på livsviktige medisiner), global handel, markedstilgang, mm. Som kirke kan vi ikke la være å ta stilling til disse utfordringene som truer menneskeverdet, menneskerettighetene og helsen til store deler av verdens befolkning. Mellomkirkelig råd bør fortsette å opprettholde fokus på disse globale utfordringene i sine uttalelser og arbeid. Klimaendringer, migrasjon og samstemt politikk for utvikling har vært og vil fortsette å være særskilt viktige arbeidsområder. I tillegg vil vi fortsette å oppfordre menigheter i Den norske

kirke til å støtte arbeidet til våre samarbeidspartnere, deriblant Kirkens Nødhjelp og SMM-organisasjonene.

Forslag til vedtak:

Mellomkirkelig råd tar saken til orientering.

**Rapport fra Church of Scotlands generalforsamling,
Edinburgh, 15.-18. mai (16.-22. mai) 2015
v/Beate Fagerli**

Church of Scotland avholder sin tradisjonsrike generalforsamling i Assembly Hall i Edinburgh hvert år. Som vennskapskirke mottar Den norske kirke (Dnk) invitasjon til denne, og vi har ofte sendt en deltaker fra Norge. Church of Scotland og Dnk har kirkefelleskap med hverandre gjennom Community of Protestant Churches in Europe (CPCE/Leuenbergfelleskapet). Utover dette har vi ingen særskilt søsterkirkeavtale, men vi har gjennom mange år hatt et aktivt vennskskapsforhold. Church of Scotland er en presbyteriansk kirke i reformert tradisjon og er det største kirkesamfunnet i Skottland, ofte kalt «The Kirk». De senere årene har vi også hatt et aktivt trekantsamarbeid med dem og den episkopale (anglikanske) kirken i Skottland (Scottish Episcopal Church) som er en del av Porvoofellesskapet.

På liknende måte som Dnk er Church of Scotland en kirke som tjener hele Skottland geografisk. Kirken teller kun 400 000 medlemmer, men dette gjenspeiler ikke antallet døpte, men antall innmeldte medlemmer. Størrelsesordenen i forhold til kirkeaktive og gudstjenestedeltakere kan minne om Den norske kirkes.

Beate Fagerli hadde stor glede av å delta på generalforsamlingen i Church of Scotland i 2015.

Assembly Hall dekorert med fredsduer sendt fra barn og unge i menighetene

Deltakere og program

Generalforsamlingen er Church of Scotlands høyeste myndighet og samler 850 delegater fra alle presbyterier (kirkelige administrasjonsområder) i hele Skottland. I tillegg kommer nasjonale og internasjonale gjester og samarbeidspartnere. Til sammen var opp til 1000 mennesker til stede under generalforsamlingens sesjoner, mens det flerdobbelte var til stede under forskjellige åpne arrangementer i Edinburgh.

Åpningen av generalforsamlingen foregår etter alle tradisjonskunstens regler i det historiske Assembly Hall i Edinburgh som har vært sete for både parlamentet og internasjonale historiske begivenheter. I tillegg til diverse tradisjonelle åpningsritualer innledes generalforsamlingen også med taler fra avtroppende leder (moderator) og påtroppende leder, som kun velges for ett år. Selve valget er som regel gjort ved akklamasjon, ettersom den som velges til leder i Church of Scotland, bør være godt forberedt på en rolle som er langt mer enn et deltidsverv. Nyvalgt leder flytter (med hele sitt hus) inn i egen representasjonsbolig i Edinburgh, og jobber heltid som øverste sjef og ambassadør for kirken i ett år. Ny leder 2015-2016 er Revd. Dr. Angus Morrison.

Så følger normal forretningsorden med møteprotokoll, valg, rapporter og spesielle saker fra kirkens forskjellige valgte råd. I år valgte man noe uvanlig å begynne med en av kirkens mest kontroversielle saker, spørsmålet om tilsetning i kirkelig stillinger av personer som lever i likekjønnet sivilt partnerskap/ekteskap. Saken har vært diskutert i mange år og var godt forberedt av en egen kommisjon, og tidligere stemmeavgivning i presbyteriene. Saksdokumentene inneholdt regelverk for hvordan en kan takle utmeldinger, og hvordan splittelse lokalt kan håndteres. Vedtak ble fattet med det resultat at Church of Scotlands menigheter kan vurdere, nominere og tilsette person som lever i likekjønnet samliv. Ingen menigheter er tvunget til dette.

Av andre saker er noen presentert nedenfor. Det øvrige programmet inneholdt morgenbønner, andakter og gudstjenester. En stor festgudstjeneste fant sted i katedralen søndag, med påfølgende festival i Edinburghs sentrale park, «Heart and Soul festival». Tilreisende fra menigheter i hele Skottland deltok på gudstjenesten og festivalen. Her var boder som presenterte alle slags kirkelig arbeid; misjonsarbeid, barne- og ungdomsarbeid, speidere, liturgisk liv, freds- og rettferdighetsarbeid, nødhjelps- og utviklingsarbeid, samt åpen scene, taler, skuespill og musikk, pølser og is (som passet veldig bra, ettersom det var 17. mai). Rådet for verdensmisjon hadde et eget program hvor flere partnere fikk anledning til å presentere sitt arbeid. Et sterkt innslag var appellen fra den presbyterianske presten fra Nepal som fortalte om arbeidet kirken driver etter jordskjelvene i vår.

Rapport fra Rådet for verdensmisjon

Rådet for verdensmisjon (World Mission Council) er ansvarlig for Church of Scotlands engasjement i misjon og diakoni verden over. Under generalforsamlingen var de vertskap for alle internasjonale gjester, både misjonspartnere og internasjonale økumeniske gjester. Church of Scotland jobber med partnere (kirker og organisasjoner) i Asia, Midtøsten, Afrika, Europa og Karibien. Kirken sender ut fagfolk som prester, lærere, medisinere og andre fagfolk som partnerne spesielt har behov for i misjon og diakonal tjeneste. Misjonsrådet jobber også tett

opp mot det økumeniske rådet og mot den store utviklingsorganisasjonen Action of Churches Together in Scotland.

Rapporten fra det økumeniske rådet var lagt opp som en bønn, hvor hvert bønnetema ble fulgt av refleksjoner fra rådets arbeid rundt omkring i verden. Den startet med en forståelse av hvordan hele kirken er kalt til tjeneste for verden og satte dette inn i et pilegrimsperspektiv med direkte inspirasjon fra Kirkenes verdensråds «Pilgrimage of Justice and Peace». Og rapporten ender pedagogisk med konkrete råd til hvordan kirken lokalt og internasjonalt kan delta i misjon gjennom bønn, handling, givertjeneste, støtte, læring, kunnskap osv. Rapporten ble mottatt med noen enkle punkter for oppfølging. ***For Dnk er samarbeid om KVs solidaritetsprogram i Midtøsten, EAPPI, aktuelt. Likedan kan en se at samarbeid om rettferdig turisme og pilegrimsreiser til Det hellige land er særlig aktuelt.***

Det som likevel gjorde mest inntrykk med rapporten var det antallet partnere fra hele verden som var invitert til generalforsamlingen, over 30 mennesker deltok som gjester og ble godt ivaretatt gjennom hele uka. Alle ble behørig presentert i selve generalforsamlingen og deltok på forskjellige måter i programmet for øvrig. Etter hvert blandet gjestene seg med skottene, noe som forsterket inntrykket av at Church of Scotland ser seg selv som en del av den verdensvide kirke. ***Church of Scotlands gjestfrihet er et eksempel til etterfølgelse!***

Rapport fra komiteen for økumeniske relasjoner

Komiteen for økumeniske relasjoner (Committee on Ecumenical Relations) er ansvarlig for det økumeniske samarbeidet i Skottland, Europa og globalt. Sammen med misjonsrådet jobber de for å følge opp KVs pilegrimsprogram og sjonglerer Church of Skottlands medlemskap i økumeniske organisasjoner i verden og Europa. I Skottland jobber de spesielt med å finne nye utveier for videre samarbeid med noen frikirker i Skottland som har valgt å ta avstand fra samarbeidsavtaler på bakgrunn av uenighet i samlivsspørsmål. Dette gjelder også menigheter som har gått ut av Church of Scotland, delvis med samme begrunnelse.

Komiteen for økumeniske relasjoner er ansvarlig for oppfølging av Church of Scotlands besøk i Norge i 2012 og var delvis vertskap for Dnks besøk i Skottland i 2014. Et direkte resultat av dette er intensjonen om mer samarbeid mellom Church of Scotland og den episkopale kirken i Skottland, både når det gjelder engasjement i økumeniske organisasjoner, men også når det gjelder lokale prosjekter og interreligiøs dialog. Når det gjelder oppfølging av samarbeidet med Dnk, ***er det særlig mulighetene for utveksling mellom menigheter og bispedømmer mellom Skottland og Norge som er interessant. I tillegg utveksles informasjon og ressursmateriell slik som økumeniske hørings svar og aktuelle ressursdokumenter - mellom deres økumeniske komité og Mellomkirkelig råd.***

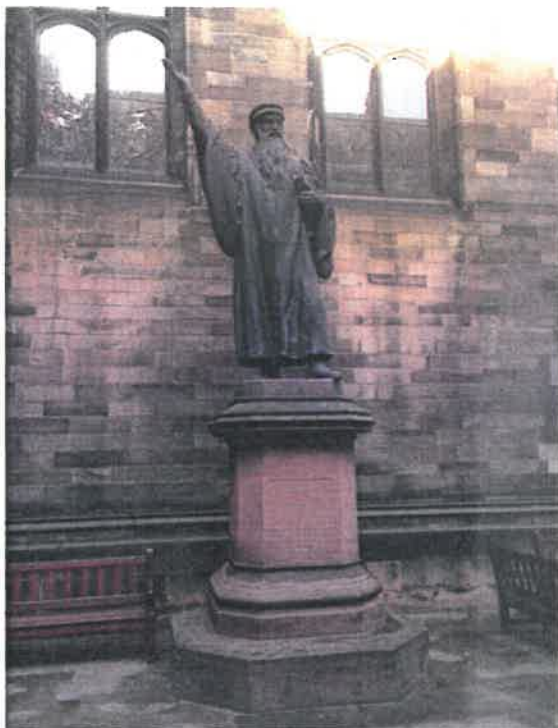
Pomp and circumstance

Det er mye Dnk har til felles med Church of Scotland, både som reformatoriske kirker, som historiske kirker med nær tilknytning til staten, som kirker med geografisk oppbygde strukturer, og som kirker i land som ligner hverandre klimatisk og kulturelt. Generalforsamlingen ligner Dnks kirkemøte i saksgang, type saker og demokratisk oppbygging. Men én ting er annerledes:

Skottland ligger på de britiske øyer, og der kan de pomp og prakt. For Church of Scotland har det sitt særegne skotske preg, men det er også knyttet til det unerte kongedømmet hvor dronningen av England også er dronning av Skottland. Det har den noe kuriøse følge at når The Queen befinner seg i England, er hun medlem av og overhode for en anglikansk kirke, mens når hun befinner seg i Skottland, er hun presbyterianer! Hun sender altså sin representant til Church of Scotlands generalforsamling hvert år. I dronningens residens i Edinburgh, Holyrood Palace, fikk vi da overvære Edinburghs ordfører som overrakte byens sølvnøkler på rød fløyelspute til dronningens utsending. Han takket pent, sa at han stolte på byens ordfører, og rakte puten med nøklene pent tilbake. Med påfølgende flott mottakelse, prosesjoner i kilt og dertil hørende sekkepipeakkompagnement. I år var det ingen ringere enn «Her Majesty the Queen's Lord High Commissioner, Baron Hope» som fikk æren. Skotsk baron er han til vanlig, og Hope er navnet hans. Dermed hadde han også en riktig morsom tale til kirkens generalforsamling om tro, håp og kjærlighet. Ettersom han både er troende og heter Hope, men er nokså liten av vekst, kunne han ydmykt bekrefte at «størst blant dem er kjærligheten».

Men dronningens representant har faktisk lite og ingenting han eller hun skulle ha sagt når generalforsamlingen først er åpnet. Da er det kirkens valgte leder (moderator) som styrer skuta. Og når forsamlingen kommer sammen til hver sesjon etter pause og setter seg, hysjes det til salen er blitt stille og en kraftig mannsrøst roper «Moderator!». Alle spretter opp og står mens Moderator i full kappemundur marsjerer inn med sitt følge og tar plass. Ikke bare er det et historisk rituale, men tjener også til å vekke alle som eventuelt hadde sovnet under pausen. En idé for Kirkemøtet?

14. juli 2015

John Knox (1514-72), skotsk prest og forfatter, en av reformasjonenes ledere, regnes som grunnleggeren av den presbyterianske kirken i Skottland

Rapport fra deltakelse på 30-årsjubileet for Kairos i Johannesburg, Sør-Afrika 17.-20. august 2015

v/Per Anders Nordengen

Undertegnede var misjonsprest for NMS og menighetsprest i Den evangelisk-lutherske kirken i Sør-Afrika (ELCSA) fra 1985-87 og ble bl.a. av den grunn spurt av Mellomkirkelig råd om å delta på Kairos-jubileet i Johannesburg i Sør-Afrika i august. – I Jeg var for øvrig den eneste av de norske deltakerne som undertegnet Kairos-dokumentet i 1985.

Kairos lever

I 1985 var apartheid på sitt verste. Myndighetene i Sør-Afrika hadde innført unntakstilstand, undertrykkelsen av den svarte befolkningen var brutal, og landet var på randen av borgerkrig. I denne situasjonen ble *Kairos-dokumentet*, som var et kraftig oppgjør med apartheid og en oppfordring til profetisk handling, utgitt i Sør-Afrika. Det ble ikke skrevet av kirkeledere, men var folkets rop om å bli sett og tatt på alvor midt i undertrykkelsen og fattigdommen i de svarte bydelene. Det var "teologi nedenfra" og "folkets teologi". Kairos-dokumentet viste seg i etterkant å bli ett av flere redskaper som førte til apartheids fall noen år senere.

Kairos-dokumentet utfordret i 1985 kirker og kristne til å være tydeligere overfor urett og til ikke å sitte på gjerdet når folk lider. Det lærte kristne over hele jorden at troen angår vårt engasjement for lidende og undertrykte. Kairos-dokumentet bevisstgjorde oss om at sann tro viser seg i handling for medmennesker, og at Gud først og fremst er på deres side som lider og er undertrykt. Dokumentet var en oppfordring til kirkeledere om ikke å være stilltiende og likegyldige, men at de måtte tale sterkere mot urett og krenkelser av Guds skapninger. Guds ord er ikke bare det trøstende Ordet, men også det farlige Ordet som utfordrer alle som misbruker makt til å undertrykke. Kairos-dokumentet involverte kristne over hele verden til å ta del i kampen mot det ukristelige og umenneskelige apartheid-systemet, og dermed ble deres kamp også vår kamp. Siden den gang har Kairos-dokumentet bevisstgjort kristne over hele verden til å bli opptatt av urettferdighet overalt, og inspirert av det som skjedde i Sør Afrika, har det blitt satt i gang Kairos-prosesser og laget Kairos-dokumenter i bl.a. Palestina, India, Brasil, USA, Swaziland og Nigeria.

Kairos 2015

I august var nærmere 200 kristne fra hele verden samlet i Sør-Afrika for å markere 30-årsjubileet for Kairos, og for å reflektere over hva dette dokumentet kan bety for oss og verden i dag. Fra Norge deltok undertegnede sammen med representanter for stiftelsen Karibu som har støttet og fulgt Kairos-prosesser ulike steder i verden. På årets konferanse jobbet vi med hva vi kan lære av Kairos fra den gang, og hvordan "Kairos-ånden" kan inspirere kirker og kristne i dag til det samme engasjement som det opprinnelige dokumentet førte til under apartheid. En feiring har bare noe for seg dersom det fører til fornyelse av visjonene og troen fra den gang.

Kairos-jubileet i Sør-Afrika 30 år etter at det ble utgitt første gangen, ble en fornyelse av "Kairos-ånden" og "Kairos-teologien". Det ble blåst nytt liv i visjonene, troen og håpet fra det opprinnelige Kairos-dokumentet, og hensikten med konferansen var at kirker og kristne over hele verden skal gjenoppvekke idealene fra den gang både i egne sammenhenger og i solidaritet med mennesker som lider over alt. Erkjennelsen av at vi har vært unnfallende og har sviktet, var sterkt til stede. For eksempel ble det ikke lagt skjul på at utviklingen i Sør-Afrika har gått i feil retning etter avskaffelsen av apartheid i 1994, noe de sør-afrikanske kirkelederne var meget bevisste på og selvkritiske til: "This celebration has now re-inspired us toward a common humanity and a concern for human dignity and our environment", står det i konferansens slutt-dokument.

Håp

Budskapet om at håp er evangeliets kjerne, var gjennomgangstonen i bibelrefleksjoner, foredrag, liturgier og i forkynnelsen.

Kairos-bevegelsen har alltid vært, og skal alltid være, bærer av håp. Håpet gir mot til å leve og kjempe. Håpet er kraften som ikke gir opp. "Hope is the bird that feels the light and sings when dawn is still dark". Håpet vet at Guds rike vil seire, og at Guds godhet får det siste ordet. Kairos-bevegelsen er en håpsbevegelse for mennesker overalt og i alle livssituasjoner. Som kirke er vi kalt til å være "håpstegn" (signs of hope) for dem som lever i håpløshet, lidelse og urettferdighet. Alle Kairos-dokumentene som er laget, er gjennomsyret av budskapet om håp.

Kirkeledere motiverte

På Kairos-konferansen var noen av de mest kjente sørafrikanske prester og teologer til stede. Erkebiskop Tutu skulle ha vært der, men var forhindret på grunn av sykdom. Han sendte en hilsen til konferansen hvor han uttrykte takk til Gud for at Kairos-visjonene lever videre, og han ba om at alle kristne må stå sammen i tro, håp og kjærlighet fordi urett aldri kan få det siste ordet. Og Tutu la til; "Må samlingen føre til at inspirasjonen og kraften i Kairos-bevegelsen styrkes i kirker over hele jorden".

Allan Boesak holdt avslutningsforedraget på sin visjonære og inspirerende måte. Andre kjente personer fra apartheid-kampen som Frank Chikane, Albert Nolan, Brigalia Bram, Molefe Tsele, John de Cruchy og Charles Villa-Vicencio var til stede sammen med representanter fra hele verden.

Den katolske kirken i Soweto, Regina Mundi, var et viktig samlingsted under apartheid. Her samlet folk seg, her fikk de ly fra politiet, og i denne kirken kom de sammen for å synge og be om fred og rettferdighet. Derfor var det meningsfylt 30 år etter å feire gudstjeneste i denne kirken sammen med Kairos-engasjerte mennesker både fra den gang og fra hele verden.

Utfordringer

Som kristne og som kirke i ett av verdens rikeste land har Kairos-bevegelsen mange utfordringer også til oss. På samme måte som vi for 30 år siden lærte og ble inspirert av Kairos i Sør-Afrika, må vi ta til oss utfordringene fra Kairos-bevegelsen i 2015. Noen av disse utfordringene er:

- Aldri å glemme kirkens hovedoppdrag som er å formidle håp, og å være en stemme for Guds skapninger som lider og strever både i vårt eget land og over hele jorden. Hva er håp for mennesker i den rike og overlegne del av verden?
- Å forstå at vi i det rike Vesten kan oppfattes som overlegne og imperialistiske av dem som er tvunget til å leve på en helt annen måte enn oss. Derfor må vi som kirke og samfunn være mer selvkritiske og ydmyke, ikke bare i forhold til vår politikk, men også i forhold til vår teologi, trosoppfatning, vår måte å være kirke på og vår forståelse av hva som er viktig i evangeliet.
- Som kirke må vi alltid tro at det gode vil skje og ikke henfalle til resignasjon og debatter om uvesentligheter. Kairos 1985 viste at det var mulig å ta knekken på apartheid. På samme måte må Kairos-bevegelsen inspirere oss til at liknende under kan skje også i dag.
- Sant kristenliv handler ikke om å plassere hverandre i båser eller om såkalte ”konservative” og radikale” grupperinger. Evangeliet dreier seg om viktigere ting enn det; om å ta Jesu ord om solidaritet, nestekjærlighet, håp, engasjement og medlevelse på alvor. Dette gjelder oss som enkelt-kristne i hverdagen og det angår kirkesamfunn og kirkeledelse og hvordan de framstår og oppfattes av mennesker i dag.

Orienteringssaker

6. Klimaarbeid

Siden sist har det skjedd mye, ikke minst på mobiliseringsfronten gjennom det økumeniske initiativet klimapilegrim 2015, som peker fram mot det viktige møtet COP21 i Paris på slutten av året.

Pave Frans har endelig sluppet sin mye omtalte **encyklika *Laudato Si*** og oppfordrer et samlet verdenssamfunn til å inngå forpliktende avtaler som setter bærekraft, fordeling og rettferdighet i sentrum. <http://www.katolsk.no/nyheter/2015/06/pavens-miljo-encyklika> Dette er første gang en pavelig *encyklika*, det mest høytidelige uttrykk for pavens universelle læreembete, i sin helhet dedikeres til miljøspørsmål. Navnet, *Laudato Si*, er hentet fra den kjente Solsangen skrevet av Frans av Assisi i 1224, en lovsang til skaperen, skapningene, naturen og universet.

For få uker siden ble det også for første gang gitt ut en **muslimsk klima-deklarasjon**, fra muslimske ledere. <http://islamicclimatedeclaration.org/islamic-declaration-on-global-climate-change/> Vi tror dette er viktige bidrag.

Klimapilegrim 2015 er avviklet sommeren 2015 med en rekke pilegrimsvandringar og andre arrangementer, fra Svalbard og Nordkapp i nord, og sørover gjennom store deler av landet. Les mer på www.klimapilegrim.no Mange menigheter har deltatt, og det har vært mye godt samarbeid med andre kirker og organisasjoner. Blant noen av høydepunktene var **Arendalsuka**, hvor også klima- og miljøminsiter Tine Sundtoft ble utfordret, og selv deltok under en etappe; <https://kirken.no/nb-NO/om-kirken/aktuelt/klimapilegrimer-overrakte-vann-til-statsraden/> Fra Arendalsuka ble det også signert en felles uttalelse fra kirke, miljøorganisasjoner og fagbevegelse. MKRs generalsekretær har signert denne: http://www.ntl.no/ikbViewer/page/nyheter?p_document_id=129889

I Tromsø var det i juni et seminar om **framtidstro, urfolk og klimamobilisering; Om oljeindustriens møte med miljøinteresser og urfolk i USA og Canada - og Den norske kirkes klimakamp**, med James Anaquod Kleinert, filmskaper, USA - Francois Paulette, urfolksleder, Dene, Canada - Kim Holmén, internasjonal direktør, Norsk Polarinstitut - Heidi Rapp Nilsen, forsker økologisk økonomi og etikk, Norut, medlem Concerned Scientists Norway - Piera Heaika Muotka, sametingsrepresentant, Sametinget i Norge og Tore Johnsen, Samisk kirkeråd.

Dnk vil være presentert under et Arktisk møte på Storforsen i Nord-Sverige 5.-8. oktober, hvor også urfolk og klimautfordringene reflekteres over. Dette er et initiativ fra Det kristne rådet i Canada og Svenska Kyrkan.

Olavsfestdagene i Trondheim var også preget av klimapilegrim, gjennom vandringer og gudstjenesteliv, samt i seminarer og debatter. Generalsekretær Olav Fykse Tveit i KV deltok på et par av disse: <http://www.oikoumene.org/en/press-centre/news/pilgrimage-for-climate-justice-continues-in-norway> Klimapilegrim ble avsluttet med en overrekkelse av vannflaska ved grensa til Sverige. HKH kronprinsesse Mette-Marit og HKH kronprinsesse Victoria av Sverige deltok. Svenskene og danskene tar nå over «klimastafetten» sørover mot Paris.

Som en del av klimapilegrim 2015 har det også vært noen **interreligiøse arrangementer og vandringer i Norge**, hvor MKR har vært tilrettelegger. «Tverreligiøs klimamarkering i Oslo 15.8.» samlet ca. 70, med appeller fra sikhene, Islamsk Råd og Oslo biskop, og med en felles vandring fra Grønland til Stortinget. MKR var også representert under et seminar om islam og miljø-etikk i en av moskeene samme dag. Vi opplever økende interesse rundt det nye norske interreligiøse klimanettverket.

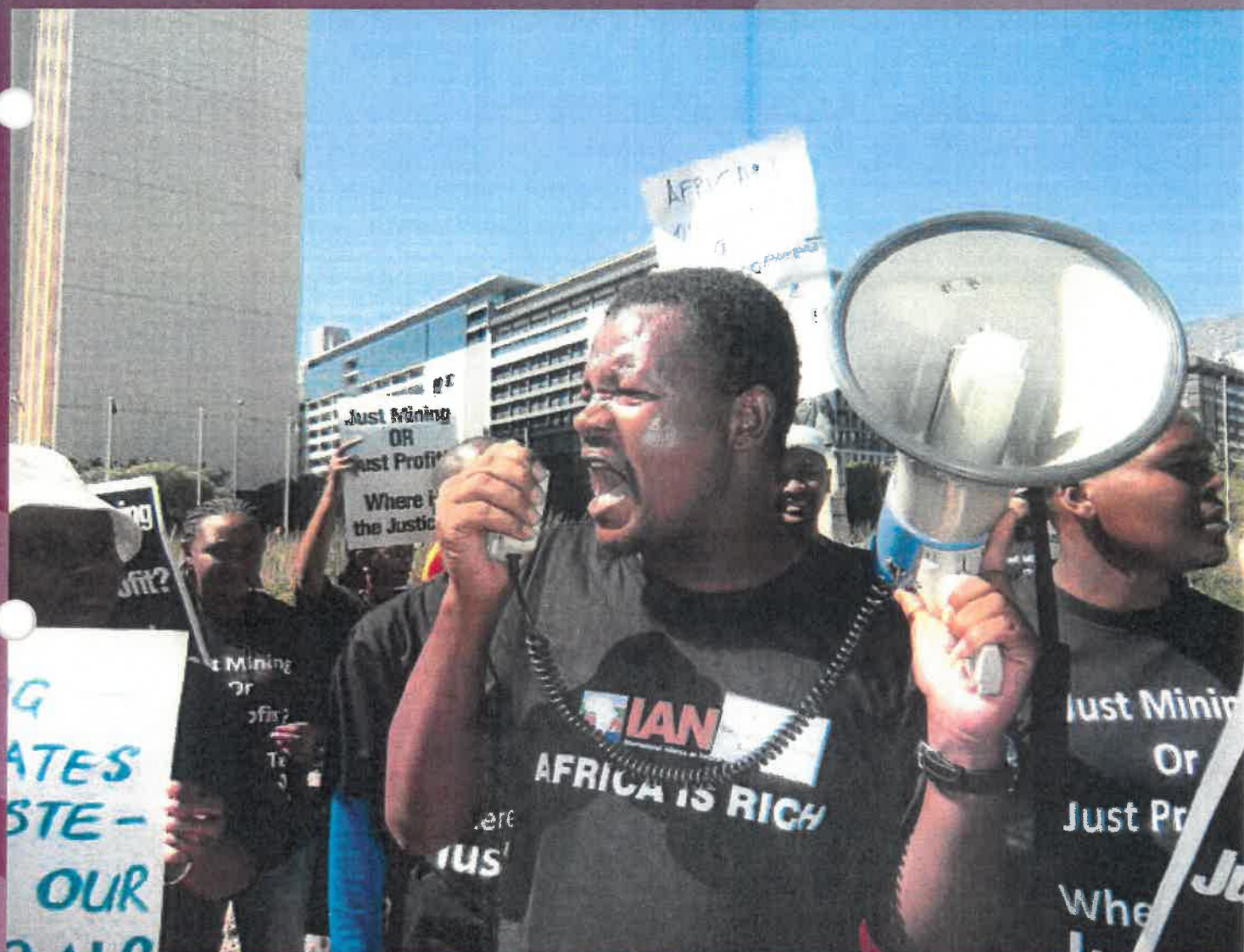
Det planlegges en **økumenisk og interreligiøs delegasjon til COP 21 i Paris i slutten av november**. En bred delegasjon med blant annet ledere i MKR, NKR, Islamsk Råd Norge og representanter fra andre kirker og religioner vil delta i et felles program under klimatoppmøtet, med blant annet møte med den norske forhandlingsdelegasjonen og andre økumeniske og religiøse representanter. Parallelt med dette er MKR representert i **Forums klimagruppe**, med felles utforming av innspill til myndighetene.

Forslag til vedtak:

Mellomkirkelig råd tar saken til orientering.

MKR 15/15.7

ÅRSMELDING 2014

KIRKENS NØDHJELP
actalliance

Amandla Awethu! Makt til folket! Aktivister fra hele verden har sluttet seg til kampen for økonomisk rettferdighet og kjemper for en rettferdig gruveindustri. I Sør-Afrika brukte folket slagord fra antiapartheidbevegelsen i deres kamp for økonomisk rettferdighet.
Foto: Jane Vogt Evensen/Kirkens Nødhjelp

INNHold

Styreleders forord.....	4
Hvor vi jobber (kart).....	6
○ Styrets oppsummerende vurderinger (DEL I-III)	
Fem strategiske prioriteringer	8
Forhold til oppdragsgivere og politiske myndigheter.....	15
Interne forhold i Kirkens Nødhjelp.....	18
En katastrofe kommer sjelden alene	20
TV-aksjonen: “Vann forandrer alt”	24
Changemaker 2014	26
Økonomi – hovedtall.....	28
○ Takk for tilliten	29
Aktivitetsregnskap og balanse.....	30
Oversikt over ansatte ute og hjemme	32
Kirkens Nødhjelps representantskap og styre	33
Organisasjonskart	35

STYRELEDERS FORORD

2014 var året Norge ble kjent med Agnes, tolvåringen fra Tanzania som hver dag brukte fem timer på å hente vann. TV-teamet som fulgte henne på veien, lot oss ane slitet hun ble utsatt for hver dag og hvilken forandring det ville bli om landsbyen hennes fikk en vannpost. Da ville Agnes kunne bruke mer tid på skole og lek.

Slik ble Agnes et levende symbol på TV-aksjonen 2014 og den dugnaden Kirkens Nødhjelp sammen med NRK inviterte hele landet til å bli med på. Resultatet var overveldende, over 250 millioner kroner ble samlet inn – en god del takket være Agnes og måten hun ble presentert på.

Men også temaet Vann forandrer alt var en innertier. Temaet var forståelig for både barn og voksne – konkret og troverdig. Enhver skjønner hva tilgangen til rent vann betyr, samtidig som vi ser forbindelsen til helse og utdanning, matproduksjon og velferd. Det gjør at vi også innser hva som er på spill dersom vann blir en handelsvare som er utilgjengelig for de fattigste.

Vann og retten til vann er midt i hjertet av det Kirkens Nødhjelp er engasjert i. Gjennom mange tiår har Kirkens Nødhjelp bygget opp kompetanse på dette området, og TV-aksjonen har bekreftet den brede tilliten folk har til Kirkens Nødhjelp. Folk kan være trygge for at pengene som ble samlet inn, blir brukt på en god måte.

Sist, men ikke minst: TV-aksjonen viste at Kirkens Nødhjelp er i stand til å mobilisere folk lokalt. Mer enn 100.000 bøssebærere var ute og gikk, og dette året meldte det seg flere enn det var bruk for! En fantastisk innsats som gjør oss stolte og dypt takknemlige.

Det er ingen tvil: 2014 ble et merkeår i Kirkens Nødhjelps historie. TV-aksjonen var utvilsomt høydepunktet, men det er også andre gode resultater å vise til: Fasteaksjonen satte ny rekord med 36,5 millioner innsamlede kroner, og tallet på givere har fått et løft takket være en vellykket kampanje. Dette er tall som styrker Kirkens Nødhjelps evne til å gjennomføre de mål som er satt, og som gir oss økt frihet til å være til stede raskt der hvor behovet er størst.

2014 var også året da mye krefter ble brukt på å utarbeide en ny strategi for Kirkens Nødhjelp. De gode resultatene kan få en til å tenke at det bare er å fortsette som før. Slik er ikke virkeligheten. Verden "der ute" er i stadig forandring, og dette setter nye krav til aktører som vil bidra til å skape en bedre og mer rettferdig verden. Derfor må vi tenke nytt, både når det gjelder hva vi skal ha fokus på og om måten vi arbeider på.

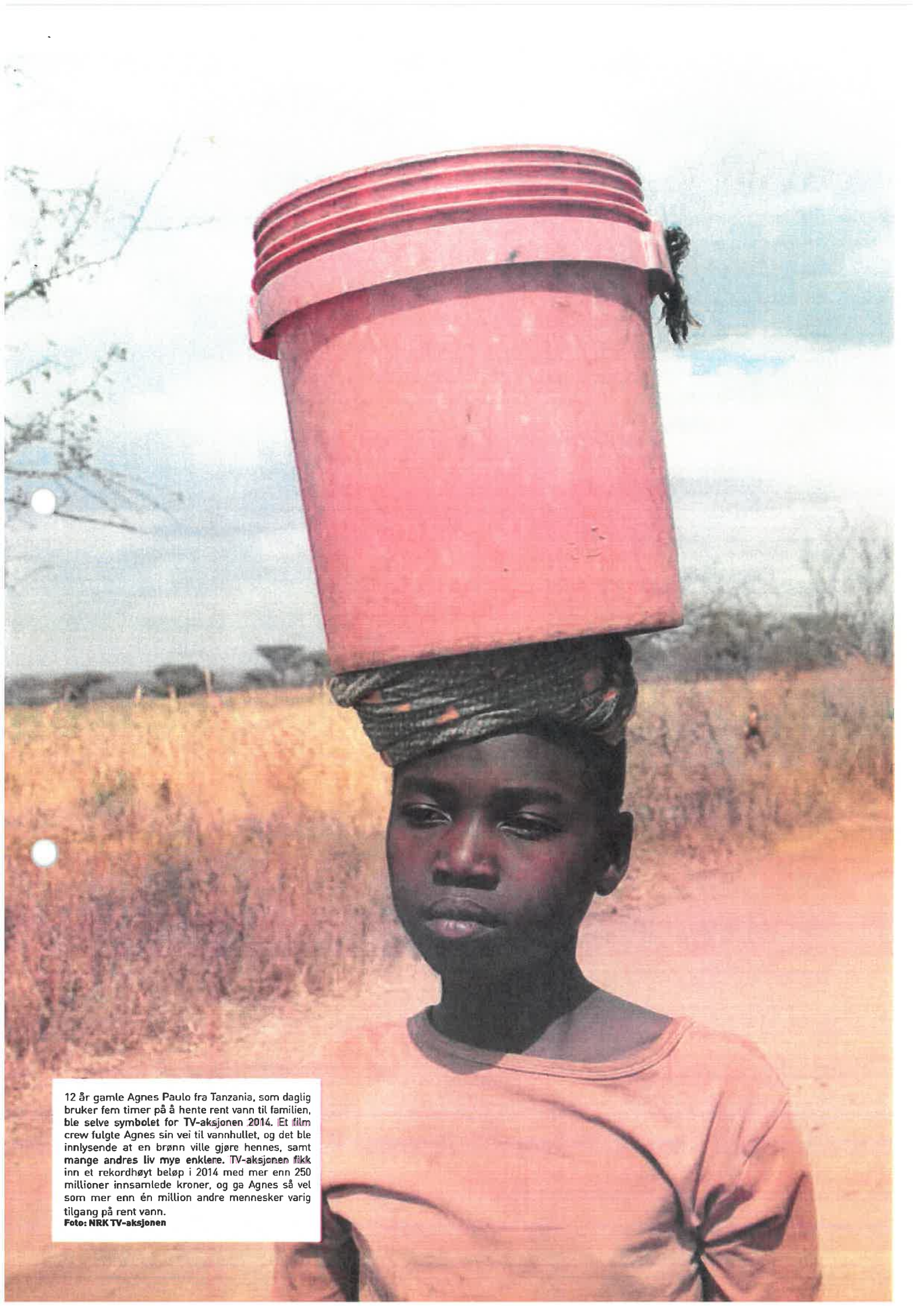
Et viktig trekk i tiden er at det er andre årsaker til fattigdom enn bare for få tiår siden. I dag handler det mindre om fattige land, men heller om fattige befolkningsgrupper, gjerne i relativt rike land, og om samfunnsordninger som stenger folk ute fra felles goder. Det handler om konfliktområder hvor befolkningen lider på grunn av vanstyre og voldsbruk, og det handler om følgene av klimaendringer og rovdrift av naturressurser.

Dette betyr at vi må lære å se utfordringene vi står overfor i en videre sammenheng. Vann forandrer alt, ja – men tilgangen til vann har også å gjøre med fordelingen av ressurser og goder i et samfunn, om bærekraftig forvaltning av ressurser og av et velfungerende lokalsamfunn. Det må være med i bildet når Agnes i 2015 får sin hverdag forandret og slipper å gå langt for å hente vann.

Kjell Nordstokke, Styreleder

12 år gamle Agnes Paulo fra Tanzania, som daglig bruker fem timer på å hente rent vann til familien, ble selve symbolet for TV-aksjonen 2014. Et film crew fulgte Agnes sin vei til vannhullet, og det ble innlysende at en brønn ville gjøre hennes, samt mange andres liv mye enklere. TV-aksjonen fikk inn et rekordhøyt beløp i 2014 med mer enn 250 millioner innsamlte kroner, og ga Agnes så vel som mer enn én million andre mennesker varig tilgang på rent vann.

Foto: NRK TV-aksjonen

HVOR VI JOBBER

AFRIKA (Total 433.999.539 NOK)

Land	Total NOK
Angola	31.570.154
Burundi	13.894.987
DR Kongo	33.836.948
Eritrea	470.957
Etiopia	19.701.032
Kenya	12.124.006
Liberia	-103.403
Malawi	46.657.832
Mali	37.630.468
Region Øst-Afrika	2.192.068
Region Sør-Afrika	26.117.729
Region Vest-og sentral Afrika	1.092.504
Somalia	36.397.902
Sør-Sudan	64.002.595
Sudan	11.908.432
Sudan, Darfur	43.840.643
Tanzania	21.073.844
Vest-Sahara	4.942.133
Zambia	26.648.708

ASIA (Total 200.164.721 NOK)

Land	Total NOK
Afghanistan	52.711.522
Myanmar	17.573.198
India	4.560.581
Irak	1.002.577
Laos	9 295 328
Pakistan	22.749.526
Palestina	25.145.630
Filippinene	10.894.744
Region Midtøsten	10.103.666
Region Sørøst-Asia	2.591.219
Syria	26.117.729
Thailand	2.841.183
Vietnam	8.845.081

LATIN-AMERIKA (Total 51.840.959 NOK)

Land	Total NOK
Brasil	10.441.165
Cuba	677.789
Den Dominikanske Republikk	1.942.463
Guatemala	7.866.284
Haiti	26.213.348
Region Latin-Amerika	4.699.910

EUROPA (Total 1.514.511 NOK)

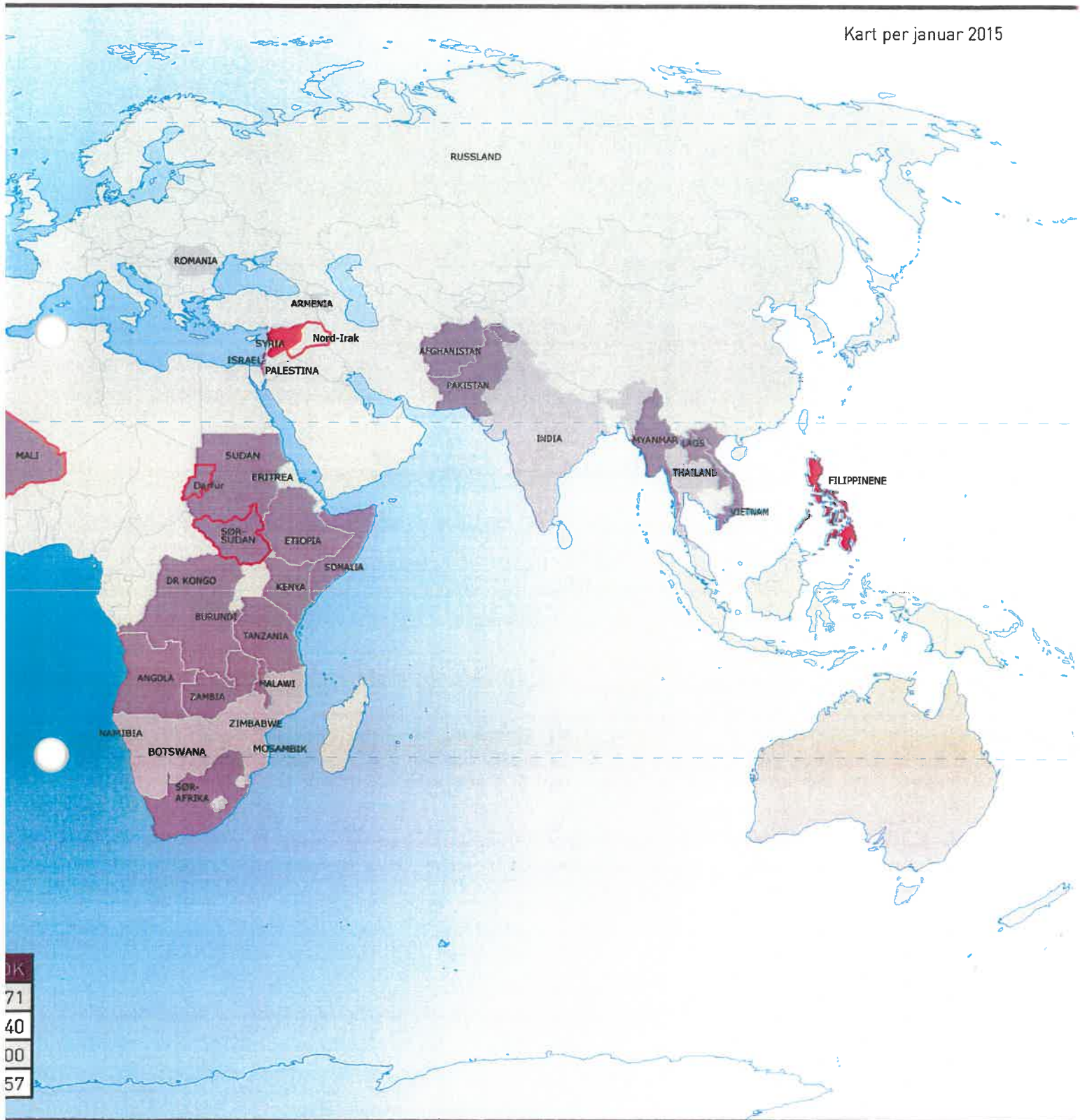
Land	Total
Armenia	549
Region Europa	58
Romania	350
Russland	470

- Land hvor Kirkens Nødhjelp har kontor
  - Land med prosjekter støttet av Kirkens Nødhjelp
  - Land med stor humanitær innsats
  - Kirkens Nødhjelp-kontor med stor humanitær innsats
- I tillegg har Kirkens Nødhjelp bistått kvinner og menn rammet av konflikt og naturkatastrofer i mindre skala i programland.

Kart per januar 2015

Winnifreda H. Nyberg/NTNU, Oslo Kirkens Nødhjelp, Guatemala 2014. Foto: Joestein Hole, Nødhjelp/NTNU Kirkens Nødhjelp

Styrets oppsummerende vurderinger (SOV) - DEL I

FEM STRATEGISKE PRIORITERINGER

Kirkens Nødhjelp jobber langsiktig, redder liv i katastrofer og bygger sivilt samfunn gjennom fem strategiske prioriteringer. For innværende strategiperiode skal dette gi retning og sikre kvaliteten i programarbeidet i landene hvor vi jobber. Når styret nå oppsummerer arbeidet med de fem strategiske prioriteringene, gjør vi det gjennom følgende eksempler:

1. RETTEN TIL FRED OG SIKKERHET: KIRKENS NØDHJELPS FRED SARBEID I PAKISTAN

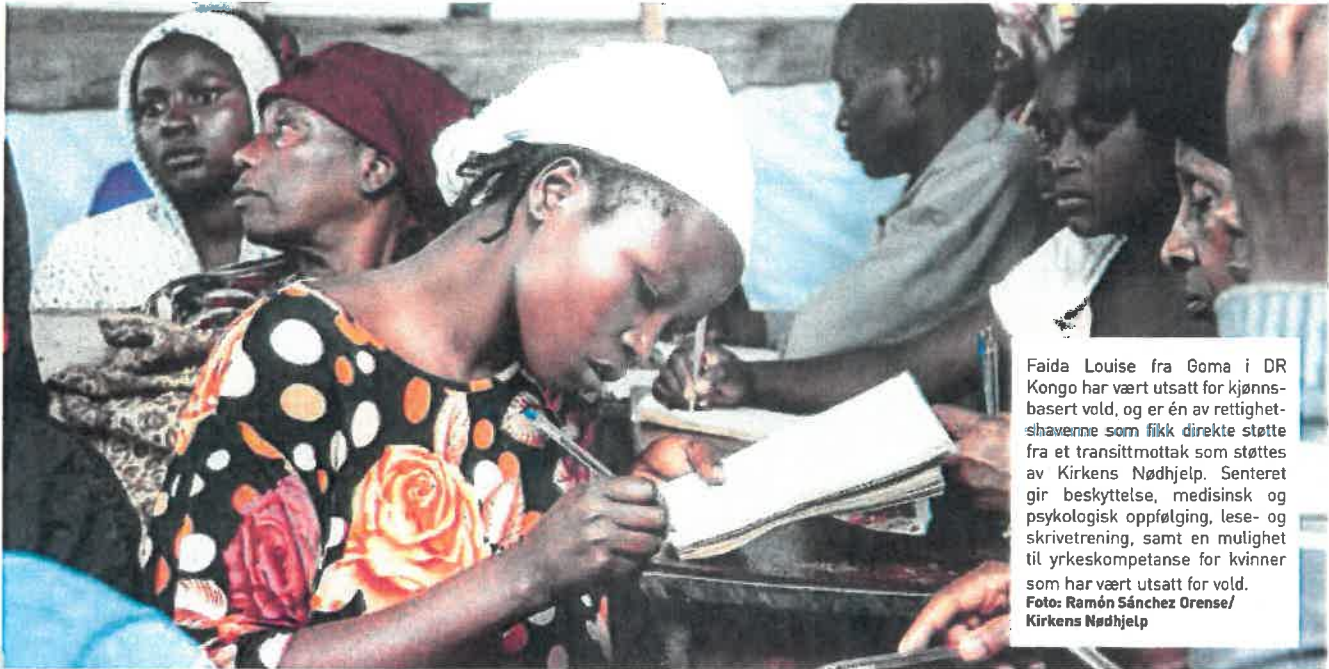
2014 var et krevende år for Pakistan med store, politiske demonstrasjoner mot regjeringen og en pågående borgerkrig mellom ulike grupperinger av Taliban og myndighetene. Det toppet seg med massakren på barneskolen i Peshawar, der 140 barn ble drept. Pakistan fikk også erfare sikkerhetspolitiske «bølger» som følge av utfasing av koalisjonsstyrker i Afghanistan samt nabolands sikkerhetsinteresser. Vi har sett en rekke angrep på hindubosetninger og ulike utslag av voldelig religiøs ekstremisme som rammer religiøse minoriteter spesielt og befolkningen generelt i Pakistan.

Kirkens Nødhjelps partnere startet våren 2014 en stor kampanje som ble gjennomført av religiøse aktører for å sette fokus på en rekke angrep på hindubosetninger i Sindh-provinsen. Disse angrepene førte til store ødeleggelser og mange internflyktninger. Gjennom en rekke meglingsinitiativer lokalt, og en kampanje for å ansvarliggjøre myndigheter både lokalt og på provinsnivå, bidro trosbaserte partners innsats til at flere hundre hindufamilier kunne flytte hjem igjen.

På grunn av frykten for gjentagelse av den blodige Muharram-feiringen i 2013 (Muharram er den første måneden i den muslimske årskalenderen og en hellig måned, særlig for Shia-muslimene), ble fredskomiteer bestående av ressurspersoner fra både Shia- og Sunnigrupper etablert i mer enn 40 områder hvor man regnet med at det kunne bli sammenstøt også i 2014. Det ble gjort mye arbeid i forkant for å snakke med religiøse ledere, politi og militæret både lokalt og nasjonalt for å mobilisere et samarbeid for å forebygge og gripe inn i potensielt voldelige situasjoner. Pakistan har ikke hatt en så fredelig Muharram på flere år.

I november 2014 ble et kristent ektepar beskyldt for blasfemi og brent levende utenfor Lahore. Dette skapte stor frykt i hele lokalsamfunnet, og særlig kristne familier forlot hjemmene sine. Muslimske og kristne ledere store innsats, i samarbeid med myndighetene, gjorde det mulig å roe ned situasjonen og forebygge ytterligere vold. De mistenkte for ugjerningen ble arrestert, og etter hvert flyttet over 5000 personer tilbake til hjemmene sine. Saken fikk stor mediedekning både lokalt og nasjonalt, og forsoningsinitiativet ble i mediene referert til som avgjørende for at situasjonen ble roet ned og folk kunne flytte hjem igjen.

Faida Louise fra Goma i DR Kongo har vært utsatt for kjønnsbasert vold, og er én av rettighetshaverne som fikk direkte støtte fra et transittmottak som støttes av Kirkens Nødhjelp. Senteret gir beskyttelse, medisinsk og psykologisk oppfølging, lese- og skrivetrening, samt en mulighet til yrkeskompetanse for kvinner som har vært utsatt for vold.
Foto: Ramón Sánchez Orense/ Kirkens Nødhjelp

2. KVINNERS RETTIGHETER OG KJØNNSBASERT VOLD: KIRKENES NØDHJELPS ARBEID I KONGO GIR RESULTATER FOR VOLD Sofre

Krig, konflikt og fattigdom rammer kvinner og menn ulikt. FN, en rekke stater og det internasjonale samfunnet har i en årrekke satt søkelys på seksualisert vold som del av konflikter og behovet for økt deltakelse av kvinner i fredsbygging og fredsforhandlinger. FNs Sikkerhetsråds resolusjoner om kvinner, fred og sikkerhet (SR 1325, 1820, 2122 mfl.) gir klare forpliktelser til landene om å styrke kvinners rettigheter i konfliktsituasjoner.

Kongo er kjent for massive overgrep og voldtekter av jenter og kvinner som følge av konfliktene. Til tross for økt innsats for å straffe og følge overgripere, går de fleste fri, og kvinnene må leve videre uten å oppnå rettferdighet eller støtte. Regjeringen i Kongo har forpliktet seg til å følge SR 1325 og har utviklet en nasjonal plan for arbeid mot vold mot kvinner, men mye gjenstår før kvinners rettigheter er oppnådd.

Kirkens Nødhjelp og våre partnere i Kongo, som i en rekke andre land, arbeider på en helhetlig måte for styrke kvinners rettigheter, gjøre dem rustet til å fremme sine behov og rettigheter og til å delta på lik linje med menn der stemmene deres blir hørt og beslutninger tas. Trosbaserte organisasjoner er viktige aktører som representanter for lokalbefolkningen også i endring av normer og holdninger som opprettholder diskriminering, ikke minst for kvinner som er utsatt for vold.

Mange kvinner i Kongo er voldsofre, og behovet for hjelp til å komme videre er stort. Kirkens Nødhjelp har siden 2011 bidratt til at 2541 kvinner har fått direkte medisinsk og psykososial støtte samt opplæring i inntektsgivende arbeid. Mange har kunnet bo på rehabiliteringssenteret Dorcas Hus tilknyttet Panzi-sykehuset i Bukavu og Lydia's House i Goma. Flere har også fått støtte gjennom Kirkens Nødhjelps partners arbeid i flyktningleirer i Nord-Kivu. Dette har gitt dem muligheter til å bearbeide traumer og

få støtte til å bli reintegrert i lokalsamfunnet sitt.

Et nytt og viktig arbeid som Kirkens Nødhjelp har bidratt til i Kongo, i samarbeid med myndigheter på provinsnivå, er økt kvalitet på det psykososiale arbeidet for traumatiserte voldsofre. Psykiske skader og traumer ble tidligere ikke ansett som et problem, men som et resultat av hekseri og onde ånder, og voldsofre ble stigmatisert. En ny nasjonal protokoll for psykososial helsehjelp ble utviklet, og 819 helsearbeidere, 16 psykologer og leger fra alle 34 helsesonene i Sør-Kivu har fått opplæring i å identifisere traumer og gi nødvendig hjelp. De to siste årene har 482 traumatiserte blitt rapportert til helsemyndighetene i provinsen, hvorav 223 ble referert til sykehusbehandling. Lokalsamfunn rapporterer om økt aksept for at kvinner som har vært utsatt for voldtekt, kan returnere hjem og bli verdsatt som alle andre i familien. En fersk evaluering dokumenterer dette og beskriver prosjektet som tilfredsstillende for målgruppen; voldsofre med psykiske helseproblemer.

En studie Kirkens Nødhjelp utførte i 2014, viste at mer enn 70 prosent av de spurte beskrev vold mot kvinner som er et alvorlig problem i deres lokalsamfunn. Dette bekreftet behovet for å intensivere innsatsen for holdningsendringer i forholdet mellom kjønnene. Bruk av metoden REFLECT ga deltakerne lese- og skriveferdigheter som ga dem et grunnlag for å få kunnskap om sine rettigheter og måter å fremme disse på. Mer enn 3100 kvinner og 140 menn deltok i 16 lokalsamfunn.

Trosbaserte partnere har tatt i bruk Tamar-kampanjen, tekststudier av Bibelen og Koranen om vold i nære relasjoner som tar utgangspunkt i at kvinner og menn er født like. Dette har slått an i mange lokalsamfunn. Et interreligiøst forum promoterer Tamar, endringer i holdningene til likhet mellom kjønnene og i forhold til å løse konflikter i hjemmet og i lokalsamfunnet. Menn aksepterte at jenter også må få gå på skolen, og kvinner lærte at de må søke hjelp når de blir utsatt for vold.

3. ØKONOMISK RETTFERDIGHET: KAMPEN FOR RETTFERDIGHET I UTVINNINGEN AV NATURRESSURSER I SØRLIGE AFRIKA

Kirkens Nødhjelp fortsatte arbeidet for rettferdighet i utvinningen av naturressurser i 2014. Siden dette arbeidet startet i 2008/9, ser vi at våre partnere i stadig større grad blir oppfattet som troverdige og kunnskapsrike aktører som blir lyttet til og invitert til å delta i lokale, nasjonale og internasjonale prosesser knyttet til utvinningsindustrien.

Kirkens Nødhjelps arbeid for rettferdighet i utvinningsindustrien ble startet sammen med Tanzanias religiøse ledere i 2008. Her satte vi for første gang fokus på urettferdigheten knyttet til Tanzanias gruveprosjekter: manglende inntekter og enorme sosiale og miljømessige konsekvenser for lokalbefolkningen. Siden da har 500 religiøse ledere i Tanzania deltatt i disse aktivitetene.

I 2010 etablerte Kirkens Nødhjelp og partnere i Sørlege Afrika plattformen "Alternative Mining Indaba", hvor organisasjoner og gruvesamfunn for første gang kunne komme sammen og diskutere rettferdighet i utvinningen av naturressurser på tvers av landegrenser. I 2010 samlet vi rundt 40 deltagere, og i 2014 hadde plattformen vokst til nær 300 representanter fra 37 ulike land. Plattformen har også blitt etablert på landnivå og i enkelte land på provinsnivå. Dette har skapt nytt engasjement for økonomisk rettferdighet og bidratt til økt samarbeid på tvers av landegrenser opp mot utvinningselskaper, nasjonale og regionale myndigheter. Ved å samle alle aktører rundt en felles stemme og felles krav, opplever vi at Kirkens Nødhjelp og våre partnere i større grad blir lyttet til og invitert til dialog, evaluering og politisk påvirkning som tidligere ikke var mulig.

I 2014 inviterte gruveindustrien for første gang Kirkens Nødhjelps partnere til dialog og til å dele sine bekymringer under industriens årlige internasjonale konferanse i Sør-Afrika. De sender nå også sine representanter til dialog i våre årlige internasjonale møter om gruveindustrien.

I Mosambik har presset fra våre kirkepartnere og andre aktører resultert i at myndighetene endelig har offentliggjort kontraktene med gruveselskapene, slik at sivilsamfunnet har en mulighet til å følge opp og holde både myndigheter og selskaper ansvarlig for utvinningen av mineraler. I land som Zimbabwe, Mosambik og Malawi har engasjementet opp mot landets myndigheter ført til at våre partnere har blitt involvert i arbeidet med å utvikle nytt lovverk for gruvesektoren.

De siste årene har vi sett endringer i gruveprosjekter som Kirkens Nødhjelp har jobbet med i mange år, der tvangsflyttede lokalsamfunn endelig får kompensasjon for tapt levebrød, inntekt, land og eiendeler. I Zambia har kirkenes kamp ført til en massiv økning i antall mennesker som har mottatt kompensasjon fra myndigheter og selskaper. Etter flere års kamp sammen med de religiøse lederne i Tanzania, har gruveselskapet nå sørget for at 18 tvangsflyttede familier har fått bygget ny bolig og sikret tilgang til rent vann. Et annet selskap har etterkommet våre partners krav om opprydning av vannforurensning og forebygging av fremtidige miljødelegelser.

Kirkens Nødhjelp fortsetter arbeidet i utvinningsområder i Sørlege Afrika med å lære opp grupper i lokalbefolkningen til selv å overvåke gruveprosjekter og stille krav om åpenhet, miljøhensyn og sosiale hensyn og bruke rettssystemet når det skjer overgrep. I 2014 startet Kirkens Nødhjelp arbeidet for rettferdighet i gassområdene i Sør-Tanzania. Her brukervivåre erfaringer fra mange års arbeid med gruveindustrien til å jobbe for ansvarlig forvaltning av gassressursene og rettferdighet for lokalbefolkningen i et av Tanzanias minst utviklede og fattigste områder.

Vi har kommet langt på veien mot en mer rettferdig utvinning av naturressurser de siste årene, men mye gjenstår fortsatt for å sikre ansvarlig forvaltning og for å redusere fattigdom og skape rettferdighet. Denne kampen fortsetter vi sammen med trobaserte organisasjoner verden over i den nye globale strategiperioden.

Amandla Awethu! Makt til folket! Aktivister fra hele verden har sluttet seg til kampen for økonomisk rettferdighet og kjemper for en rettferdig gruveindustri. I Sør-Afrika brukte folket slagord fra anti-apartheidbevegelsen i deres kamp for økonomisk rettferdighet. Foto: Jane Vogt Evensen/Kirkens Nødhjelp

We have faith – Act now for Climate Justice. På tvers av hele Afrika har folk mobilisert og engasjert seg i oppløpet til COP17 som finner sted i Durban, Sør-Afrika.
Foto: Ida Thomassen/Kirkens Nødhjelp

4. KLIMARETTFERDIGHET: INTERRELIGIØS MOBILISERING PÅ KLIMA

Klimaendringene er i gang. Tyfonen Haiyan på Filippinene i november 2013 ble en vekker for mange og en påminnelse på hva slags konsekvenser vi kan vente mer av i fremtiden. Like etter gikk vi inn i 2014 som ble det varmeste år målt noensinne. Og selv om hovedvekten av klimautslippene skjer i rike land, rammer konsekvensene først og fremst de fattige. Dette vet vi, og partnerne våre merker det på kroppen.

I 2014 startet Kirkens Nødhjelp innspurten i arbeidet med å oppnå en rettferdig klimaavtale i Paris 2015. Forhandlingene har pågått i mange år, og nå kan de munne ut i en konkret avtale. Mange gode krefter kjemper for at vi skal komme i mål, men det finnes også sterke krefter som bremser prosessen. Kirkens Nødhjelp har valgt å legge kreftene inn i en allianse av religiøse aktører for klimarettferdighet, både nasjonalt og globalt. I mange deler av verden der miljøbevegelsen står svakt, står kirkene og andre religiøse aktører sterkt. Dermed spiller Kirkens Nødhjelp en rolle få andre aktører kan ta. Det er Kirkens Nødhjelps jobb å peke på urettferdigheten knyttet til klimaproblemene og å arbeide for at løsningen (en internasjonal klimaavtale) må bygge på et prinsipp om rettferdig byrdefordeling: Rike land må ta det største ansvaret.

Kirkens Nødhjelp gjorde i 2014 en stor innsats for det interreligiøse klimasamarbeidet internasjonalt. Et av grepene var å sekundere en klimarådgiver fra hovedkontoret til en nøkkelstilling i Kirkenes Verdensråd.

Oppdraget var å koordinere Interfaith Summit on Climate Change dagen før Ban Ki-moons klimatoppmøte i New York i september 2014. Religiøse ledere fra ti ulike religioner og alle fem kontinenter var representert. De la dermed et ekstre press på statslederne som var samlet i New York like etterpå. Konferansen var i tillegg et ledd i en mer langsiktig mobilisering av religiøse ledere for klimarettferdighet.

Kirkens Nødhjelp var i 2014 også sentral i etableringen av en internasjonal folkelig påvirkningskampanje i regi av ACT Alliance, kampanjen "ACT Now for Climate Justice". Kampanjen er den første i sitt slag og involverer en rekke ACT-medlemmer både i nord og i sør. Målet er å legge et samlet press på en rekke land i forkant av det viktige klimatoppmøtet i Paris i 2015. Alle Kirkens Nødhjelps klimakampanjeaktiviteter i 2014 og i 2015 er en del av denne internasjonalt koordinerte innsatsen. En av dem er Klimapilegrim 2015 som Kirkens Nødhjelp arrangerer sammen med blant annet Skaperverk og Bærekraft. Klimapilegrim 2015 er en klimamarsj som går gjennom hele Norge og en rekke andre land før den ender opp i Paris. En annen er mobiliseringen i regi av "We Have Faith", som mobiliserer kirker og andre religiøse aktører i ni afrikanske land.

Innsatsen for klimarettferdighet i 2014 har lagt et godt grunnlag for at kirker og andre religiøse aktører kan spille rollen som positiv kraft i det viktige klimaåret 2015.

Generalsekretær Anne-Marie Helland besøker
flyktningleiren Missa i Sentral-Darfur, hvor Kirkens
Nødhjelp har satt opp brønner.
Foto: Mitina Ababei/ Kirkens Nødhjelp

5. RETTEN TIL VANN OG HELSE: Å PLANLEGGE VANN TIL 1,5 MILLIONER MENNESKER

Kirkens Nødhjelp har i 2014 jobbet mye med å utrede, forbedre og forberede implementeringen av vann, sanitær- og hygieneprogrammer (WASH) som følge av NRKs TV-aksjon med temaet "Vann forandrer alt". I planleggingsfasen valgte Kirkens Nødhjelp åtte mottakerland for TV-aksjonsmidlene. Dette ble utvidet med to land som en konsekvens av det gode innsamlingsresultatet på drøyt 250 millioner kroner. Totalt vil Kirkens Nødhjelp nå om lag 1,5 millioner mennesker med rent vann som følge av TV-aksjonen.

Et flertall av TV-aksjonslandene hadde eksisterende WASH-programmer finansiert av forskjellige donorer som Norad, UD, ACT-partnere og ulike FN-organisasjoner. Med ulike donorer og ulik organisering rundt implementeringen av disse programmene var oppfølgingen en utfordring.

I forberedelsen til TV-aksjonen valgte Kirkens Nødhjelp å gjennomgå alle programlandenes WASH-programmer med fokus på å øke kvaliteten i partnernes arbeid. En målsetting med TV-aksjonsmidlene er at disse skal komme i tillegg til eksisterende WASH-programmer og bidra til at organisasjonene kan skaffe andre og større donorer på sikt. Gjennomgangen viste at de fleste av landkontorene hadde for liten kapasitet i forhold til sitt ambisjonsnivå og manglet nødvendig kompetanse for å gjennomføre det nødvendige kvalitetsløftet som organisasjonen har satt seg som mål. Gjennomgangen har ført til at flere kontorer har tegnet nye partneravtaler og tilegnet seg bedre kompetanse innenfor WASH-sektoren.

I tillegg har samtlige TV-aksjonsland jobbet med å utvikle egne programplaner som skal sikre at midlene brukes for å nå målene på en effektiv og bærekraftig måte. Årlig rapportering i henhold til disse planene skal sikre at Kirkens Nødhjelp følger opp den enorme tilliten vi ble vist av det norske folk gjennom TV-aksjonen, og at Agnes i reklamefilmen og nær halvannen million andre mennesker får varig tilgang til rent vann.

Uwebo Sifa fra Kivu i DR Kongo ble tvunget til å dyrke på dårlig egnet jord. Urfolket er ofte ofre for strukturell marginalisering. Ved å bortvises fra sine opprinnelige områder, mister de tilgangen på verdifullt land, som ellers ville vært brukt til blant annet landbruk. Dette gjør mange urfolk ute av stand til å håndtere hverdagen, utgifter og generell sosial velvære. Dette gjør de til en av de mest sårbare gruppene i Øst-Kongo.

Foto: Ramón Sánchez Orense/Kirkens Nødhjelp

Noen viktige resultater:

2,8 millioner

rettighetsholdere i ti land fikk tilgang til rent vann.

517.000

menn og kvinner ble organisert i grupper for å forbedre sitt levebrød.

350.000

rettighetsholderes sårbarhet for klimaendringer ble redusert.

365.000

kvinner og menn verden over fikk tilgang til bedre sanitærforhold.

3508

rettighetsholdere gjennomførte budsjett-monitorering på offentlige budsjetter. Totalt ble 635 prosjekter monitorert.

100.000

norske aktivister skrev under på Kirkens Nødhjelps underskriftkampanjer med støtte til våre politiske krav.

6,1 millioner

kvinner og menn i mer enn 20 land mottok livsviktig humanitær hjelp.

209.000

menn og kvinner fikk tilgang til fornybar energy.

160.000

norske ungdommer ble mobilisert av sine kirker for å samle inn penger og fremme løsninger for en mer rettferdig verden gjennom Kirkens Nødhjelps årlige innsamlingsaksjon – Fasteaksjonen.

14.500

kvinner er representert i beslutningsorganer innenfor lokale og nasjonale myndighets- og kirkestrukturer.

4,1 millioner

menn og kvinner fikk kunnskaper om deres rettigheter til et liv uten kjønnsbasert vold.

Denne oversikten er hentet fra *Global Report on Results 2011-2014*. Oversikten bygger på tallmateriale fra Kirkens Nødhjelps eget monitoreringssystem, og i *Global Report on Results 2011-2014* vil en finne bakgrunnsdata for ulike aktiviteter og programmer. Så langt det har vært mulig har en forsøkt å sikre at det ikke er snakk om dobbeltrapportering når en har skaffet fram data for hvor mange mennesker en har nådd – men det er mulig at noen mennesker har fått støtte på flere områder.

KATASTROFEARBEID

I 2014 opplevde verden de største humanitære behovene siden andre verdenskrig. Aldri tidligere har verden hatt så mange store (nivå 3) kriser samtidig, og ikke siden andre verdenskrig har så mange mennesker vært på flukt.

Styret ser hvor viktig det er at Kirkens Nødhjelp er til stede med livreddende nødhjelp – først og fremst rent vann – i samtlige av de store krisene i 2014. Både på Filippinene, i Syria, i Den sentralafrikanske republikk og i Sør-Sudan har Kirkens Nødhjelp og våre partnere bidratt betydelig til å redde liv. I tillegg kommer flere store nødhjelpsoperasjoner i Sudan (Darfur), Mali, Pakistan og Den demokratiske republikken Kongo og flere mindre innsatser i en rekke andre land.

Ved å arbeide med nødhjelp gjennom lokale partnere får Kirkens Nødhjelp ofte tilgang til områder som kan være utilgjengelige for andre aktører. Samtidig er det en måte å myndiggjøre og kapasitetsbygge lokale aktører på, som i seg selv er et bidrag til prosessene som kommer etter at den

akutte katastrofen er over. Kirkens Nødhjelp erfarer at det rent partnerbaserte nødhjelpsarbeidet er under stort press fra større og operasjonelle aktører som fort risikerer å kjøre over den lokale kapasiteten som finnes i de områdene som er rammet. Å holde fast ved den partnerbaserte modellen for nødhjelpsarbeid samtidig som organisasjonen forbedrer sin operasjonelle førstefasekapasitet blir et av de viktigste strategiske grepene fremover.

Til sammen ga Kirkens Nødhjelp humanitær bistand til cirka 2,5 millioner mennesker i 2014, noe som er mer enn en tredobling på to år. På den ene siden reflekterer dette det tragiske faktum at behovene for nødhjelp har økt dramatisk de siste årene. På den andre side vil styret uttrykke stor tilfredshet med at Kirkens Nødhjelp har klart å øke kapasiteten for i større grad å kunne møte de enorme behovene.

Styret er fornøyd med det strategiske og strukturelle arbeidet som gjøres for å øke kapasiteten på nødhjelpsarbeid, hovedsakelig innenfor den strategiske satsingen på vann, sanitær og hygiene (WASH).

Arbeid med vannbærende trykkløst vann i Bangladesh, Malawi, Etiopia og i grenseregionene i DRK og Tanzania.
Foto: Prasa Ali Mohammad/ Kirkens Nødhjelp

FULL LIFE AND DIGNITY FOR ALL – ACT ALLIANCE

21.-24. oktober 2014 avholdt ACT Alliance (ACT) sin andre generalforsamling i Punta Cana på den Den dominikanske republikk. Fra Kirkens Nødhjelp deltok generalsekretær Anne-Marie Helland og utenlandssjef Eivind Aalborg. De 146 medlemmene av ACT var representert med 216 deltakere både fra det globale nord og det globale sør. Generalforsamlingen var et viktig møtepunkt etter alliansens første fire år og ble brukt til å reflektere over og feire det humanitære, langsiktige og beslutningspolitiske arbeidet til ACT. Generalforsamlingen bidro også til å bekrefte retningen for ACTs nye strategi. Hvert enkelt medlems ansvar for alliansens arbeid understrekes, og menneskers verdighet, lokalsamfunns styrke og et bærekraftig miljø settes i sentrum i den nye strategien.

Før generalforsamlingen møttes bistandsorganisasjoner fra nord og kirkeledere fra sør i Malawi for å drøfte noen av utfordringene innad i alliansen, blant annet makt, ressurser og relasjoner mellom kirkelige bistandsorganisasjoner i nord og kirker i sør. I en verden preget av asymmetriske maktforhold er det multilaterale samarbeidet krevende, men avgjørende for å lykkes i våre felles mål om å redusere fattigdom og ulikhet. Generalforsamlingen ble gjennomført i en åpen og konstruktiv atmosfære. Valget av Sushant Agarwal fra CASA India som ny styreleder understreker ACTs forpliktelse til et reelt nord/sør-samarbeid, også i ledelsen av alliansen. ACT vedtok også en uttalelse om den svært vanskelige situasjonen til statsløse arbeidere i Den dominikanske republikk.

FORHOLD TIL OPPDRAGSGIVERE OG POLITISKE MYNDIGHETER

Foto: TV-aksjonen

Ny rekord for TV-aksjonen: Vann forandrer alt

Gjennom et fantastisk frivilligapparat og menigheter landet rundt ble det mobilisert rekordmange bøssebærere til TV-aksjonen i oktober 2014. Resultatet ble over 250 millioner kroner innsamlet til Kirkens Nødhjelps vannprosjekter. Et overveldende resultat – og ny rekord for TV-aksjonen! Det var full dekning av bøssebærere over hele landet lørdag, for Oslo sin del allerede fredagen. Styret er takknemlig for at så mange menigheter var med på å gjøre dette mulig. Mange menigheter lastet også ned ressurser laget sammen med Norges Kristne Råd og Mellomkirkelig råd. Dette ble brukt i gudstjenester og samlinger for å sette fokus på budskapet teologisk og for å spre ordet om at her trengs bøssebærere! Vanntematikken engasjerte bredt over hele landet og hadde appell til store deler av befolkningen. Styret vil benytte anledningen og igjen takke hver og én som har mobilisert for Kirkens Nødhjelp i forkant av, og under, innsamlingsdagen. Dere var med på å gjøre det mulig å sikre over én million mennesker tilgang til rent vann.

Fasteaksjonen 2014: Sammen for andre

Fasteaksjonen la særskilt fokus på katastrofen som utspilte seg i Syria og synliggjorde det viktige arbeidet som gjøres der for å redde og beskytte liv. For å få gjennomslagskraft ble kommunikasjon om aksjonen mest mulig samlet i én aksjonsuke. Ved å holde synligheten på et maksimum i dagene før aksjonen ble det synliggjort at bøssebærerne skulle komme, og folk hadde pengene klare. Kirkens Nødhjelps innsats i Syria fikk også god medieoppmerksomhet i perioden rundt fasteaksjonen. Budskapet "Vi er der i katastrofen – nå trenger vi deg!" var utfordrende på en positiv måte og fungerte tilfredsstillende på både frivillige og givere. Styret er stolt over innsatsen til alle medvirkende, både ansatte, frivillige og menigheter, som bidro til at vi satte innsamlingsrekord med 36,5 millioner kroner! Stadig flere menigheter legger vekt på at fasteaksjonen er hele menighetens aksjon, og peker på samholdet mellom voksne, barn og ungdommer som går sammen med

Foto: Kirkens Nødhjelp

bøsse. Det er også flott å se at så mange menigheter finner Kirkens Nødhjelps gudstjenestemateriell nyttig i hele fastetiden. I den beslutningspåvirkende delen av kampanjen var kravet til norske myndigheter å investere mer av Oljefondet i fattige land. Kampanjen gikk over to år, og i sitt andre år ble det samlet inn ca. 6000 underskrifter. Dette er gode stemmer til vårt påvirkningsarbeid.

Et digitalt løft

I september 2014, én måned før TV-aksjonen, lanserte Kirkens Nødhjelp nye nettsider og ny nettbutikk. De nye nettsidene skaper konverteringer (gjennomførte salg) i større skala enn tidligere, som igjen øker inntektene. Julehandelen de to siste månedene i 2014 økte med 78 prosent sammenliknet med samme tid i 2013. Det er en tydelig økning i omsetning etter oppussing av nettbutikken. De nye nettsidene er forankret i grundige brukerundersøkelser og kommuniserer færre poeng tydeligere for å nå hovedmålgruppen; potensielle givere. Den digitale utviklingen går raskt, og de nye nettsidene svarer til trendene. Det er gjennom sosiale medier Kirkens Nødhjelp kommuniserer med bredden av sine støttespillere, og trafikken herfra drives inn til kirkensnodhjelp.no, som er landingssiden med handlingsalternativene. Det jobbes videre i 2015 med de engelske nettsidene der målgruppen er en annen.

Diakonal organisasjon

I 2014 fikk Kirkens Nødhjelp gleden av å delta i en prostiturné gjennom hele Bjørgvin bispedømme sammen med ulike misjonsorganisasjoner og ansatte i bispedømmet og Mellomkirkelig råd. Målet med turneen «La livet vinne» var å forklare den helhetlige misjonsforståelsen til Den norske kirke og synliggjøre betydningen av en helhetlig tenkning hos menighetene omkring evangelisering, diakoni og beslutningspåvirkning. Kirkens Nødhjelp fikk presentert sin egenart som diakonal organisasjon, og det ble diskutert med mange ansatte og frivillige om vårt diakonale oppdrag i verden.

Rekrutteringskampanje for faste givere

I løpet av tre sommermånedene rekrutterte Kirkens Nødhjelp over 5000 nye, faste givere på gater og torg over hele Norge. Temaet for kampanjen var rent vann i katastrofesituasjoner og i langsiktige utviklingsprosjekter. **De fleste deltakerne forpliktet seg til å gi månedlige gaver på 240 kroner over AvtaleGiro.** Beløpet kan gi minst ett nytt menneske varig tilgang til rent vann – hver måned. Rundt halvparten registrerte seg også som mottakere av månedlige SMS-opprop, der de får muligheten til å signere våre beslutningspåvirkende kampanjer. Sommerkampanjen er et viktig ledd i sikringen av forutsigbare, frie inntekter og støtte til underskriftskampanjer, og mange tusen nordmenn har hatt personlige møter med Kirkens Nødhjelp i sine nærmiljøer.

Interreligiøs mobilisering på klima

I 2014 økte Kirkens Nødhjelp arbeidet med det interreligiøse samarbeidet om klima. Dels fordi vi har hentet inspirasjon fra utarbeidet og dels fordi vi anser det som viktig i den norske debatten for å få **gjennomslag og øke bevisstheten hos enda flere aktører.** I Norge ble samarbeidet med de norske kirkene og Islamsk Råd utvidet til også å inkludere Miljøsiikh samt enda tettere involvering av Det Mosaiske Trossamfund og Samarbeidsrådet for Tros- og Livssynssamfund. Koordineringen har blitt mer systematisk enn tidligere, og blant annet arrangerte gruppen et klimaseminar **med stortingspolitikere samt overrekkelser av flere brev** til klima- og miljøministeren i forbindelse med viktige prosesser og møter.

Forhold til norske myndigheter

Kirkens Nødhjelp har et omfattende og godt samarbeid med norske myndigheter på ulike nivåer. I alle land der Kirkens Nødhjelp har arbeid er det en god og løpende dialog med den aktuelle norske ambassade. Kirkens Nødhjelp ser det som viktig å formidle synspunkter og vurderinger fra det sivile samfunn og vårt nettverk av religiøse aktører inn til ambassadene. I tillegg er det inngått en rekke samarbeidsavtaler med norske **ambassader om finansiering av ulike programmer i regi av Kirkens Nødhjelp.** I 2014 eksisterte det ti slike avtaler som gikk over en rekke temaer med en samlet verdi av ca 145 millioner kroner. Dette er noe styret noterer seg som et uttrykk for at det er mulig å kombinere dialog og samarbeid på en god og konstruktiv måte. I tillegg er det et tett samarbeid med Utenriksdepartementet i forbindelse med ulike humanitære kriser. Her fungerer samarbeidet godt, og Kirkens Nødhjelp har blitt satt i stand til å respondere i en rekke akutte situasjoner som i Syria, Sudan, Somalia, Nord-Irak, Afghanistan, Pakistan, Filippinene i 2014. Styret noterer seg også at den treårige rammeavtalen med UD på vann, sanitær og hygiene (WASH) fungerer på en svært tilfredsstillende måte.

Hygieneundervisning i Dadu, Sindh, Pakistan.
Foto: Ammar Orakzal/ Kirkens Nødhjelp

I 2014 ble det startet opp innledende samtaler om en ny femårig programavtale mellom Norad og Kirkens Nødhjelp. Her var det gode og konstruktive samtaler om blant annet resultatfokus, konsentrasjon og kostnadseffektivitet. Norad er en svært viktig samarbeidspartner og premisseleverandør for Kirkens Nødhjelp. Vi anerkjenner og setter stor pris på den langsiktighet, forutsigbarhet og profesjonalitet som Norad representerer som donor, samtidig som vi anerkjenner og verdsetter den rolle som de har i å både kvalitetssikre og utfordre samarbeidspartnere som Kirkens Nødhjelp på en tydelig måte. Kirkens Nødhjelp har et godt samarbeid med norske myndigheter der det både er rom for dialog og samarbeid samt gjensidig utfordre hverandre på en konstruktiv måte.

Utviklingskonferansen

Utviklingskonferansen 2014 ble gjennomført 10. juni 2014. Dette er andre gang Kirkens Nødhjelp arrangerer en konferanse av denne typen. Målsettingen for Utviklingskonferansen er å skape en arena der interessenter møtes for å diskutere utviklingspolitiske spørsmål, og der Kirkens Nødhjelps utvalgte politiske temaer oppnår oppmerksomhet. Det er også en målsetting at konferansen skaper en plattform som øker Kirkens Nødhjelps synlighet og tydeliggjør vår rolle som en agendasetter i utviklingspolitiske spørsmål for at vi skal kunne styrke organisasjonens evne til å få politisk gjennomslag.

Hovedtemaer for konferansen i 2014 var:

- Hva skal være den nye regjeringens visjoner i bistandspolitikken?
- Hvilke endringer får vi?
- Bistand til mellominntektsland i framtida?
- Innholdet i en næringsrettet utviklings- og bistandspolitik?
- Hva kan investeringer og handel bidra med for utvikling?

Blant innleiderne og debattantene var utenriksminister Børge Brende, stortingspolitikere Trine Skei Grande (V) og Kjell Ingolf Ropstad (KrF), og utviklingsspesialister som Duncan Green (Oxfam) og Gail Hurley (UNDP).

Arendalsuka

På Arendalsukas første dag lanserte Kirkens Nødhjelp rapporten "Norway's fair share of a global ambitious climate effort", som omhandler hva som er Norges rettferdige andel av klimaløsningen. Bakgrunnen for rapporten var behovet for å videreutvikle og oppdatere Kirkens Nødhjelps klimapolitikk samt til bruk i påvirkningsarbeidet mot norske myndigheter. Et halvt år etter ser vi at prinsippene som rapporten tar utgangspunkt i, nemlig at de landene med størst historisk ansvar og økonomisk kapasitet er de som må gjøre mest for å løse klimakrisen, er tatt i bruk av flere andre aktører i klimadebatten, både blant miljøorganisasjoner og kirkelige aktører. Dette gir Kirkens Nødhjelps budskap det ekkoet fra andre aktører som behøves for å få gjennomslag. Funnene fra rapporten har blitt brukt til å utfordre politikere fra et bredt spekter av de politiske partiene på regionale seminarer rundt om i landet. Rapporten har blitt brukt som faglig grunnlag når lobbymøter har vært utført på Stortinget. Klimaministeren har ved flere anledninger ytret at det er behov for en rettferdig klimapolitikk, trolig i stor grad som svar på våre utfordringer. Styret ser nødvendigheten av at Kirkens Nødhjelp fortsetter sitt kampanje- og lobbyarbeid på klima, og håper resultatene i årene framover gjenspeiler innsatsen som er lagt ned.

INTERNE FORHOLD I KIRKENS NØDHJELP

Sikkerhetskurs for ansatte i Kirkens Nødhjelp der de opplever realistiske øvelser som kidnapping og andre trusselsituasjoner.
Foto: Arne Grieg Riisnæs/ Kirkens Nødhjelp

Sikkerhet

Kirkens Nødhjelp har de siste årene jobbet med å oppgradere og profesjonalisere arbeidet med sikkerhet i organisasjonen. Dette har vært nødvendig, da vi ser at sikkerhetsutfordringen i mange av de landene vi jobber i er krevende og en rekke steder har blitt enda vanskeligere i 2014. Dette gjelder særlig i forbindelse med humanitære innsatser i land og områder preget av oppløsning og væpnet konflikt. Fokuset i 2014 har særlig vært på opplæring, utvikling av gode prosedyrer samt ulike former for risikohåndtering. Dette er ikke noe vi er ferdig med og vil være et vedvarende fokus i årene som kommer. Et annet område som vil få ytterligere oppmerksomhet i tiden fremover er et mer systematisk arbeid med sikkerheten for lokale partnere, som ofte er i en svært utsatt og sårbar situasjon.

Økonomisk risiko

Kirkens Nødhjelp arbeider i mange av verdens mest korruperte og risikofylte land. Krig og konflikt skaper vanskelige arbeidsforhold for en sikker forvaltning av økonomiske midler. Totalt måtte Kirkens Nødhjelp tilbakebetale 1,3 millioner kroner til donorer i 2014 som følge av økonomisk mislighold. Dette tilsvarer 0,2 % av Kirkens Nødhjelps årlige omsetning. Styret vurderer slike tilbakebetalinger og andre økonomiske tap som en del av den økonomiske risikoen som arbeidet medfører. For å redusere risikoen er det viktig at kontrollsystemer stadig videreutvikles, og at samarbeidet mellom humanitære organisasjoner og våre donorer fortsetter.

Arbeid mot korrupsjon

Det arbeides bredt mot korrupsjon, og per i dag arbeider Kirkens Nødhjelp mot korrupsjon og misbruk av midler fra tre ulike vinkler; For det første gjennom programmessig fokus på troverdighet (accountability), hvor formålet er å skape mer åpenhet og gjennomsiktighet. For det andre har Kirkens Nødhjelp rutiner og oppfølging som skal gjøre korrupsjon vanskeligere. Og for det tredje iverksetter vi tiltak når vi selv ikke er fornøyde med forvaltningen hos partner eller vi mottar varsel eller hører rykter om problemer. Undersøkelsene er ofte med bistand fra eksterne revisorer, alt avhengig av omfang og alvorlighetsgrad. Kirkens Nødhjelp publiserer en årlig oversikt over alle korrupsjonssakene vi har hatt, og rapporten for 2014 inneholder én avsluttet korrupsjonssak, tre saker som ennå ikke er avsluttet, og ytterligere to saker hvor ingen svindel eller korrupsjon ble funnet. Se hele rapporten på kirkensnodhjelp.no.

Endringer ved representasjonene

Kirkens Nødhjelp vedtok flere justeringer og endringer ved representasjonene i løpet av 2014. Etter grundige vurderinger besluttet ledelsen senhøstes i 2014 å fase ut programmer og kontorer i Vietnam, Laos og Brasil. I tillegg vil kontorene i Kenya og Sør Afrika bli nedbemannet og omorganisert. Noen av dagens programmer i disse landene vil bli videreført, men i en annen form. Flere av disse utfasingene vil skje over flere år, og det legges stor vekt på at dette skjer på en ryddig og ordentlig måte, både ovenfor lokal stab og lokale partnere. Disse endringene er en del av organisasjonens arbeid med økt geografisk fokus og økt kostnadseffektivitet. Det er også dialog med flere søsterorganisasjoner innenfor ACT-familien, om et enda tettere samarbeid i flere land når det gjelder både kontor og program.

I tillegg faset Kirkens Nødhjelp ut arbeidet i Thailand. I over 20 år har Kirkens Nødhjelp hatt et mindre kontor i Thailand som særlig har jobbet med hiv/aids. Finansieringen har primært kommet fra det globale fondet. Denne finansieringen ble avsluttet i 2014 og programmet og kontoret faset ut.

Ny global strategi

I løpet av 2014 har styringsgruppen arbeidet med de siste fasene av utviklingen av ny global strategi. På grunnlag av utredninger og strategiske valg ble utkast av strategien sendt på organisasjonsvide høringer, og den rådgivende partnergruppen bidro med sine innspill. De to strategiske hovedretningene som tegnet seg, er en oppskalering av Kirkens Nødhjelps humanitære innsats og en forsterkning av vårt arbeid sammen med trosbaserte aktører. Styret skal godkjenne ny global strategi våren 2015.

Resertifisert medlem av Humanitarian Accountability Partnership (HAP)

Etterrettelighet er fortsatt et grunnleggende prinsipp i alt Kirkens Nødhjelp foretar seg, både nasjonalt og internasjonalt. Kirkens Nødhjelp ble medlem av HAP i 2009, ble sertifisert i 2011, gjennomgikk en revisjon i 2013 og ble resertifisert i 2014. Kirkens Nødhjelp er nå sertifisert til 2018. Revisjonene viser fremgang på viktige punkter for hele organisasjonen, hovedsakelig knyttet til inkludering av partnere og rettighetshavere i utarbeidelse og gjennomføring av program og prosjekter samt etablering av formaliserte lokale klagemekanismer. Denne etableringen er tidkrevende og vil derfor fortsatt være en prioritert oppgave i 2015. Kirkens Nødhjelp er per 2014 den eneste norske organisasjon som er sertifisert HAP-medlem.

Performance Development Review (PDR)

PDR er et verktøy Kirkens Nødhjelp har brukt siden 2013 for å hjelpe ledere og medarbeidere til å prioritere og planlegge. Styret ser med glede at ansatte er med i prosessen med å sette mål for sine avdelinger, for deretter å sette mål for seg selv som er i overensstemmelse med de overordnede prioriteringer fra organisasjonen. I 2014 har fokus vært implementering ved utekontorene. En evaluering av PDR-systemet ble gjennomført i april 2014 med hjelp av Cap Gemini. Resultatene fra undersøkelsen viste behov for videre oppfølging og opplæring. PDR som prosjekt er derfor besluttet videreført ut 2016. Fokus videre vil være på oppfølging og opplæring, spesielt av ledere, da det er de som vil fasilitere prosessen med å sette mål og sørge for at PDR brukes som et verktøy i planlegging, prioritering og oppfølging av medarbeidere.

EN KATASTROFE KOMMER SJELDEN ALENE

Aldri før i historien hadde verden sett flere store, parallelle kriser enn i 2014. Fire av dem var av FN gitt høyeste alvorlighetsgrad, «nivå 3».

Vannstasjon i Melurt, Upper Nile State, Sør-Sudan 2014.
Foto: Paulos Youseph/ Kirkens Nødhjelp

Sør-Sudan: Ved årets begynnelse var situasjonen i Sør-Sudan fremdeles prekær og alvorlig med krigen som herjet store deler av landet og hundretusener på flukt. Tørketiden gjorde situasjonen enda mer akutt for alle dem som ikke hadde tilgang til rent vann dit de kom. Kirkens Nødhjelp var alt i gang med et omfattende arbeid for å bore brønnhull og reparere ødelagte brønner i de områdene krigens ofre flyktet til. Omlag 170.000 mennesker fikk i 2014 tilgang til rent vann gjennom Kirkens Nødhjelps arbeid i Sør-Sudan, og omlag 90.000 mottok nødhjelpspakker med kokekar, vannkanner, madrasser og presenning.

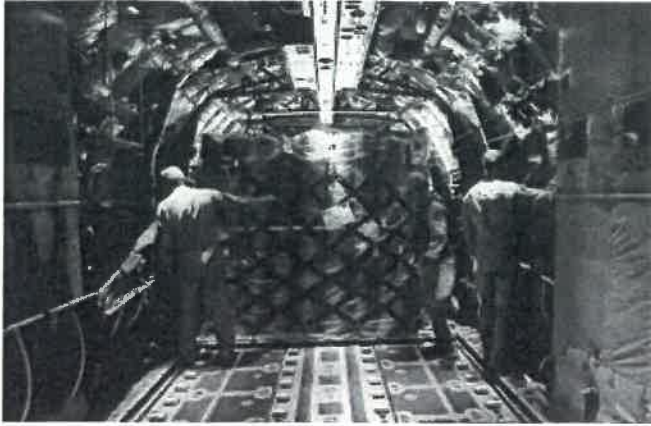
Etter et knapt halvår hadde 1,2 millioner mennesker rømt hjemmene sine og jorda de skulle dyrke. Dermed ble også matmangel og hungersnød en trussel som ble hengende over Sør-Sudans krigstrette befolkning gjennom hele 2014. Takket være omfattende humanitær innsats ble sultkatastrofen avverget. Men landet forble et katastrofeområde.

Det anglikanske sykehuset Al Ahli Arab i Gaza
Foto: Al Ahli Arab Hospital

Gaza: 8. juli gikk Israels Defence Force inn i Gaza i operasjonen «Protective Edge». Bomber og bakkestyrker tok i løpet av 50 dager livet av 2200 mennesker, flere enn 500 av dem barn. Om lag 10.000 mennesker ble skadd i krigen, og 19.000 hus ble ødelagt.

Kirkens Nødhjelp satte i gang en øremerket innsamling til Al Ahli Arab-sykehuset i Gaza, drevet av den anglikanske kirke. Midlene gikk til å skaffe medisiner og drivstoff til aggregatene, slik at sykehuset kunne behandle 4000 pasienter i løpet av krigen. Det ble også bevilget 1,7 millioner kroner fra Kirkens Nødhjelps reserver for å møte de akutte behovene for rent vann og hygieneartikler for 8600 mennesker. Samtidig startet vi planleggingen av en større innsats for å sikre rent vann og trygge sanitærforhold for innbyggerne på den smadrede Gaza-stripen.

Forsvaret laster et Hercules-fly med nødhjelpsutstyr.
Foto: Forsvaret

Nord-Irak: Før bombene hadde sluttet å falle over Gaza flyttet verdens øyne blikket til den nordlige delen av Irak. Bilder og filmer av halshugginger og massehenrettelser distribuert via sosiale medier av den ekstreme islamistiske gruppen ISIL skrekkslo en hel verden. I løpet av få måneder hadde gruppen terrorisert og okkupert folkerike og strategiske områder av Nord-Irak. En halv million mennesker hadde flyktet fra terroristene. I september ble USA og dets allierte involvert i kampen mot organisasjonen som nå kalles IS, den Islamske Staten.

På sensommeren sendte Kirkens Nødhjelp den første lasten med vannrenseutstyr til de kurdiske områdene i Nord-Irak. Nå drifter og vedlikeholder Kirkens Nødhjelp vann- og kloakkanlegget i leirene Kabarto 1 og Kabarto 2, som ligger sør for den kurdiske byen Dohuk på grensen til Tyrkia. De to leirene huser 25.000 mennesker, jezidier og muslimer, som har flyktet fra IS. Kirkens Nødhjelp bevilget også 300.000 kroner til nødhjelpsarbeid til en av våre lokale samarbeidspartnere i ACT-nettverket.

Hygieneopplæring for barn.
Foto: GOPA

Syria: Samtidig med økt humanitær innsats i Sør-Sudan, Gaza og Nord-Irak, fortsatte Kirkens Nødhjelp og partnerne sitt vanskelige arbeid i Syria i den største humanitære katastrofen siden andre verdenskrig. Gjennom Gopa, den ortodokse kirkes hjelpeorganisasjon i Syria, og den amerikanske partneren IOCC i Libanon, sørget Kirkens Nødhjelp for rent vann og trygge sanitærforhold for flyktninger, vi delte ut klær og varmeovner i vinterkulden, mat og nødhjelpspakker og vi planlegger oppstart av mottakssentre for kvinner som er utsatt for seksualisert vold. Nær 800.000 mennesker i Syria har fått tilgang til rent vann gjennom arbeidet til Kirkens Nødhjelp.

Foto: Håkon Haugabø / Kirkens Nødhjelp

Foto: Hilina Abebe / Kirkens Nødhjelp

De andre: Disse nivå 3-krisene førte til langt mindre fokus på andre land der situasjonen var prekær gjennom hele 2014. En sultkatastrofe truet lenge 20 millioner mennesker i landene rundt Sahara og på Afrikas Horn, og verst var situasjonen i Somalia, DR Kongo, Den sentralafrikanske republikk og, som nevnt, i Sør-Sudan. Halvparten av de sultruede bodde i disse landene.

Dette illustrerer en vesentlig utfordring for en humanitær organisasjon som Kirkens Nødhjelp. Vi gjorde arbeid, enten med langsiktig bistand eller akutt nødhjelp – eller begge deler – både i Somalia, DR Kongo, Den sentralafrikanske republikk og Sør-Sudan i 2014. Men det store antallet kriser gjør det vanskelig å nå gjennom «lydmuren» med kommunikasjon- og markedsbudskap. Mediene går etter de umiddelbare og spektakulære hendelsene som det kan direkte rapporteres fra. De menneskene som lider en brå og brutal død i Nord-Irak får større oppmerksomhet enn dem som lider den stille og langsomme sultedøden i Sør-Sudan.

I innsamlingsmarkedet ser vi at naturkatastrofer appellerer bedre enn menneske- og politikerskapt krig og utløser større giverglede. En spørreundersøkelse gjort av Opinion for Kirkens Nødhjelp bekreftet dette. Disse mekanismene er utslagsgivende for at en av verdens langvarige humanitære kriser har blitt fullstendig glemt:

En kamp: I den konfliktfylte og mediestyrt verden er menneskers kamp for å overleve en kamp om oppmerksomheten. De krisene som er i nyhetsbildet får politikernes og givernes sympati og støtte. De langvarige, «håpløse» krisene har mindre appell. Dette er en utfordring ikke bare for Kirkens Nødhjelp, men også for FN-organisasjoner som ser at godviljen som blir lagt til på internasjonale og høyprofilerte giverlandskonferanser ikke følges opp med de bevilgningene som blir lovet.

Resultater: Det beste botemiddelet mot denne «trettheten» er, slik Kirkens Nødhjelp ser det, å øke fokuset på de resultatene vårt arbeid fører til, og bringe ut historiene om de menneskene som har fått livene sine endret til det bedre på grunn av vårt arbeid.

Vi må vise at vårt arbeid nytter. Fordi vi vet at det nytter.

Darfur: I en region i Sudan som er på størrelse med Frankrike, bor seks millioner mennesker fra omlag 100 stammer. De er alle muslimer. Og siden 2003 har Darfur vært åsted for en borgerkrig som ifølge FN har kostet mer enn 400.000 mennesker livet og drevet over fire millioner mennesker på flukt.

Siden juli 2004 har Kirkens Nødhjelp samarbeidet med de to største trosbaserte humanitære nettverkene, ACT Alliance og Caritas Internationalis, om et omfattende humanitært arbeid i Darfur, Sudan. Dette er et unikt samarbeid fordi det er første gang vi har lyktes med å forene både menneskelige og økonomiske ressurser inn i én felles operasjon, og gjennom ti års samarbeid har over 900 millioner kroner blitt skaffet til veie gjennom disse nettverkene.

De første fem årene fikk en halv million mennesker livsnødvendig støtte gjennom programmet, de siste fem årene har antallet vært på vel 350.000 mennesker årlig.

Men Darfur er en glemt krise. Borgerkrigen fortsetter, og bare i løpet av 2014 ble det registrert 430.000 nye internt fordrevne mennesker i regionen. Det blir stadig vanskeligere å hente støtte til den humanitære innsatsen, noe som resulterte i at Kirkens Nødhjelp i 2014 måtte redusere antall ansatte i Darfur-programmet kraftig.

HÅP I HÅPLØSHETEN: Krisen i Syria er total. Nabolandet Libanon, på størrelse med Rogaland fylke, har tatt imot halvannen million flyktninger. Kapasiteten er for lengst sprengt, og det knøttlille, skjøre landet er helt avhengig av internasjonal støtte for å kunne håndtere de hjelpetrengende.

FOTO: Arne Grieg Riisnæs/Kirkens Nødhjelp

TV-AKSJONEN: "VANN FORANDRER ALT"

Kirkens Nødhjelps globale arbeid med vann, sanitær og hygiene ble for alvor løftet fram under TV-aksjonen 19. oktober 2014, og organisasjonen fikk presentert seg som en profesjonell og viktig aktør.

Med budskapet «Vann forandrer alt» greide Kirkens Nødhjelp å sette fokus på konsekvensene som mangel på rent drikkevann har for over 700 millioner mennesker verden over. Gjennom tydelig og gjennomtenkt kommunikasjon og kampanjemateriell nådde budskapet om vannets ringvirkninger ut på en måte som både appellerte til hode og hjerte.

I tillegg til å hjelpe publikum med å forstå behovet for å sikre rent vann til én million mennesker, hadde fokuset på vann den effekten at det også fikk mange til å reflektere rundt eget vannforbruk og den overflod det er av vann i Norge. På denne måten fikk kampanjen en klangbunn også i norsk kontekst som bidro til at man kunne kjenne en større nærhet til dem som TV-aksjonens midler skulle komme til gode.

Dette var fjerde gangen midlene fra NRKs innsamlingsaksjon gikk til Kirkens Nødhjelp, og det var første gang at arbeidet med vann, sanitær og hygiene (WASH) fikk et så grundig fokus. For organisasjonens kommunikasjons- og markedsarbeid var dette en god anledning til å presentere et spisset budskap og å

tydeliggjøre Kirkens Nødhjelps arbeid hos publikum. Arbeidet som ble gjort, og strategiene som ble valgt fram mot TV-aksjonen 2014, har lagt grunnlaget for hvordan markeds- og kommunikasjonsarbeidet utformes og utføres også i årene som kommer.

Det totale innsamlede beløpet ble til slutt på over 250 millioner kroner, og det er ny rekord for TV-aksjonen. Nøkkelen til suksess under en bøsseinnsamling som TV-aksjonen er at tilstrekkelig mange stiller opp for å bære bøssemannen rundt. I Kirkens Nødhjelps tilfelle ble listene mange steder fulltegnet flere dager i forveien. Dette skyldes for en stor del innsatsen fra et erfarent og profesjonelt apparat både i sekretariatet og i de lokale komitéene. Men fjorårets suksess henger nok også sammen med at menighetene har mobilisert og stilt opp for aksjonen.

Kirkens Nødhjelp er overbevist om at det tydelige fokuset på organisasjonens profesjonalitet og mangeårige arbeid for å skape en mer rettferdig verden har styrket den viktige relasjonen mellom Kirkens Nødhjelp og menigheter i Norge.

Plakatbilde fra TV-aksjonen.
Foto: POL/NRK TV-aksjon 2014

1. Programlederne for 71-vevingsvandring 2014 sammen med årets aksjonsband Violent Road. Foto: Martin Berge/Kirkens Nødhjelp
 2. Generalsekretær Anne Siri og Helse- og Tilsyningsleder Karin Bøcher. Foto: Martin Berge/Kirkens Nødhjelp
 3. Alle som ville fikk prøve seg på R20-aksjonen i Lillehammer. Foto: Lillehammer Kommune
 4. Fylkesaksjonsledere og Kirkens Nødhjelps region- og koordinatører samlet for TV-aksjonen. Foto: Andreas van der Eynden/Kirkens Nødhjelp
 5. Desmond Tutu besøkte Norge i mai 2014, og var sammen med Anne Marie Helland på vårenkonferansen. Foto: Sigrun Aasen/Kirkens Nødhjelp
 6. På Breda opplæringsseminar i Lillehammer under Sør-TV-aksjonen. Foto: Kirkens Nødhjelp

Foto: Changemaker

Foto: Changemaker

CHANGEMAKER 2014

2014 har minnet Changemaker, Kirkens Nødhjelps ungdomsbevegelse, på noe veldig viktig. Vi trengs! Vi er ungdommer som verden trenger, og som verden ikke klarer seg uten. Året 2014 kommer til å gå inn i historiebøkene til Changemaker som det året vi sørget for at Norge fikk land-for-land-rapportering av selskapers skatteinnbetalinger i utviklingsland, reddet Etikkrådet og startet en intensiv kamp mot norsk våpeneksport til autoritære regimer.

Med over 50 frivillige i ulike verv har Changemaker-maskineriet gått for fullt i 2014. De fem politiske utvalgene har utviklet ny politikk og gitt innspill i debatten om den norske utviklingspolitikken. Vi har løpt inn og ut av Stortinget og hatt utallige artige aksjoner for å sette utviklingspolitikk på agendaen. Vi blir stadig større, og det kommer flere på arrangementene våre. Det er særlig landsstyremøtene, der lokalgruppene våre er representert, som har blitt mer populære, og det er fantastisk bra for organisasjonsdemokratiet vårt. Våren 2014 gjennomførte vi den første Changemakerskolen, som er et nytt aktivist- og ledertreningsprogram. Det er et suksessprosjekt som vi viderefører inn i 2015. Under TV-aksjonen hadde vi vår egen spinn-off kampanje, "Under vanngrensa", der Changemakere over hele landet levde på 30 liter vann i flere dager. Vi sjarmerte P3-lytterne med engasjementet vårt og fikk Leo Ajkic til å fly gjennom en behovspyramide på direkte-tv. Det var episk! I tillegg til å ha gjennomført vellykkede regionale Changemaker-helger har årets kampanje tatt stor plass i bevegelsen.

Skal vi stanse diktatoreksporten?

Ja, det skal vi! På SommerSNU i juni sparket vi i gang diktatoreksportkampanjen. For oss har det vært uforståelig at fredsnasjonen Norge skal føre diktatorer med militært utstyr som både legitimerer regimene og styrker regimenes militære makt. Dette har foregått uten særlig stor debatt og uenighet på Stortinget. De siste ti årene har Norge solgt militært utstyr til

diktaturer for til sammen 1,5 milliarder kroner. I løpet av kampanjeperioden har vi lansert en sjokkerende rapport som fikk stor oppmerksomhet i media. Alle våre lokalgrupper har hatt aksjoner som har samlet inn ca. 9000 underskrifter. Vi har debattert med politikere og fått bred støtte for kampanjen, blant annet fra samtlige ungdomspartier. Også i befolkningen for øvrig har vi stor støtte. Gjennom en spørreundersøkelse rundt jul viste det seg at syv av ti nordmenn mener eksporten er uakseptabel. I tillegg har Norges våpeneksport blitt fordømt av menneskerettighetsaktivister rundt omkring i verden. Eksporten er ennå ikke stanset, men kampanjen har gjort Changemaker til fredsekspert og har flyttet posisjoner på Stortinget, så nå er det bare et spørsmål om tid før Norges hensynsløse våpeneksport til diktaturer stanses én gang for alle.

Changemaker vant ikkevoldsprisen 2015

I desember fikk vi en gladmynet. Changemaker hadde vunnet en splitter ny fredspris, som deles ut av Det Norske Baptistsamfunn, Holtekilen Folkehøgskole og Norges Kristne Råd i forbindelse med King-dagen. En av grunnene som ble trukket fram som årsak til hvorfor Changemaker fikk prisen, var vår uredde stemme overfor effekten av dagens politikk på verdens fred og rettferdighet. Dette er noe vi kommer til å være stolte av i årevis, og som motiverer oss i arbeidet vi gjør for å skape en mer rettferdig verden.

I Changemakers øyne har 2014 vært et år hvor vi har forandret verden litt til, og det skal vi gjøre i 2015 også. Da vi skal presse på for at Norge skal starte omstillingen til et stadig mer miljøvennlig og fornybart samfunn. Klart vi skal fortsette å forandre verden!

Hanne Sofie Lindahl

Hanne Sofie Lindahl
Leder i Changemaker

ØKONOMI – HOVEDTALL

Kirkens Nødhjelp har et konsolidert årsregnskap. Det gir en samlet oversikt over hele organisasjonens virksomhet både ute og ved hovedkontoret. Formålet er å fremstille organisasjonen som én enhet med en samlet beskrivelse av resultatutvikling og økonomisk stilling.

De totale inntektene i 2014 utgjorde NOK 1.116 millioner; 45 % høyere enn i 2013 hovedsakelig på grunn av NOK 253 millioner i inntekter fra TV-aksjonen 2014. I tråd med gjeldende regnskapsstandarder blir innsamlede midler inntektsført det året de er mottatt, selv om midlene kan bli brukt over en lengre periode.

Årets resultat er et overskudd på NOK 220 millioner og forbedrer den frie formålskapitalen med NOK 16 millioner til NOK 147 millioner.

INNTEKTER

Tilskudd fra norske myndigheter

Inntektene fra Norad og Utenriksdepartementet ble i 2014 NOK 543 millioner, noe som er NOK 113 millioner høyere enn 2013 og NOK 66 millioner høyere enn budsjettert. I tillegg kommer administrasjonsbidrag på NOK 37 millioner. Det kom flere større bevilgninger sent i 2014, men disse er kun inntektsført i den grad kostnadene er påløpt slik regnskapsprinsippet forutsetter.

Tilskudd fra andre organisasjoner

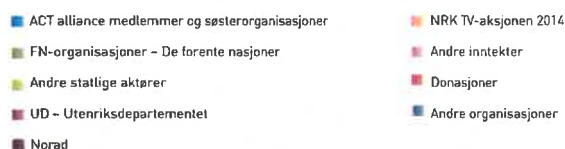
Fra FN-systemet, ACT-alliansen, søsterorganisasjoner i ACT og andre organisasjoner mottok Kirkens Nødhjelp i 2014 NOK 124 millioner. Dette er NOK 21 millioner lavere enn i 2013, hovedsakelig på grunn av reduserte ACT-midler til arbeidet vårt i Darfur. På den annen side har flere av landprogrammene sett en økning i midler fra søsterorganisasjoner i ACT.

Innsamlede midler fra NRK TV-aksjonen 2014

TV-aksjonen 2014 resulterte i NOK 253 millioner innsamlet til Kirkens Nødhjelps vann-, hygiene- og sanitærprosjekter. De innsamlede midlene planlegges brukt over en femårsperiode.

Andre innsamlede midler i Norge

Innsamlede midler i Norge utenom TV-aksjonen utgjorde i 2014 NOK 153 millioner. Disse kom fra individuelle givere [58 %], menigheter [33 %] og næringsliv, skoler og organisasjoner [9 %].

KOSTNADER

Totalt forbrukte midler i 2014 er NOK 896 millioner mot NOK 771 millioner i 2013.

Kostnader til anskaffelse av midler

Årets kostnader til anskaffelse av midler beløp seg til NOK 36,6 millioner mot NOK 30,7 millioner i 2013. Beløpet dekker kostnadene ved den delen av Kirkens Nødhjelp som arbeider med innsamling. Kostnader til TV-aksjonen kommer i tillegg med NOK 33,9 millioner.

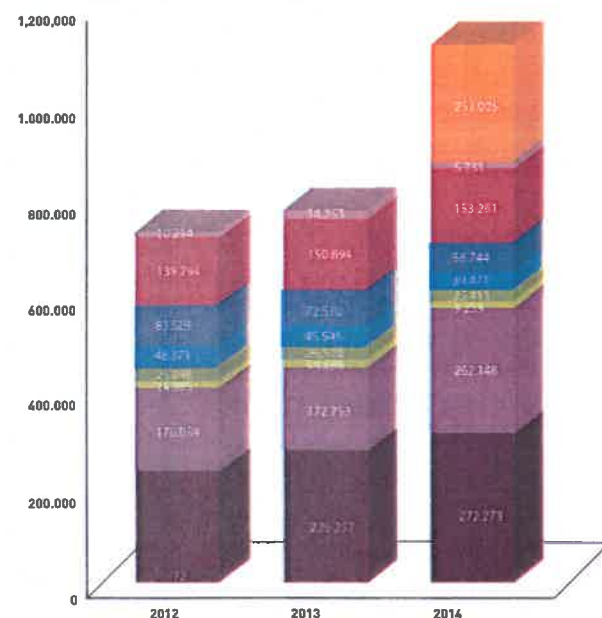
Kostnader til organisasjonens formål

Kirkens Nødhjelp brukte i 2014 NOK 782 millioner på bistandsarbeid i henhold til organisasjonens formål, opp fra NOK 691 millioner i 2013. Sett i forhold til 2013 er det Sør-Sudan, Syria, Angola, og Afghanistan som viser sterke vekst.

Administrasjon i Norge

Kostnadene til HIR, administrasjon og finans ved hovedkontoret var i 2014 NOK 43 millioner; NOK 6 millioner lavere enn i 2013. Administrasjonsandelen utgjør således 4,8 % av de totale forbrukte midlene mot 6,4 % året før.

INNTEKTER (NOK '000)

TAKK FOR TILLITEN

Hvert år støtter over en halv million nordmenn Kirkens Nødhjelps arbeid økonomisk. Det er en massiv tillitserklæring, som vi forvalter gjennom åpenhet og etterrettelighet.

Enten du støtter oss fast med månedlige trekk over AvtaleGiro, gir i fasteaksjonsbøssa, kjøper geiter i nettbutikken, sender gave-SMS i forbindelse med en katastrofe, støtter et brønnprosjekt i Etiopia eller gir i kollekten på julaften: Du kan være sikker på at din gave er med på å redde liv, forandre liv og forandre verden!

Viktig støtte

Støtten din, som utgjør frie midler, har spesielt stor verdi for arbeidet vårt. Det er disse pengene som gjør oss i stand til å rykke raskt ut med livreddende nødhjelp når vi får meldinger om en katastrofe. Midler som ikke er øremerket, trenger vi også for å satse langsiktig på utviklingsprosjekter sammen med våre lokale partnere, også når prioriteringene til våre store donorer endrer seg.

Innsamlingskontrollen

Vår årlige profilundersøkelse viser at mer enn 87 prosent av den norske befolkningen ser på Kirkens Nødhjelp som en seriøs og troverdig organisasjon. Denne tilliten er en ferskvare som vi aktivt forvalter hver eneste dag. Som giver til Kirkens Nødhjelp skal du vite at vi ikke mottar midler fra spill og lotterier, og at vi ikke tar i bruk aggressive eller spekulative innsamlingsmetoder. Kirkens Nødhjelp er medlem av Innsamlingskontrollen i Norge. Alle våre nøkkeltall legges åpent ut på våre nettsider, og der får du oversikt over hvor mye av de innsamlede midlene som går til formålet, og hvor mye som brukes på innsamling og administrasjon.

SLIK BRUKER VI PENGENE:

* Kostnader til anskaffelse av midler har økt i 2014 i forbindelse med avviklingen av NRK TV-aksjonen: "Vann forandrer alt". Midlene fra TV-aksjonen [253 millioner] ble tilgjengelig 1.1.2015 og skal brukes de fem neste år. Dette vil påvirke formålsprosenten positivt.

Antikorrupsjon

Korrupsjon er en realitet over hele verden, også innen bistand. Korrupsjon hindrer utvikling og fratrer fattige deres rettigheter til rent vann, skolegang, helsetjenester, sikkerhet og så videre. Det viktigste våpenet i kampen mot korrupsjon er åpenhet. De aller fleste organisasjoner og selskaper har nulltoleranse for korrupsjon, men det betyr ikke at korrupsjon ikke forekommer. Hvert år utgir Kirkens Nødhjelp en korrupsjonsrapport der vi gjør rede for de tilfellene av korrupsjon og økonomisk utroskap vi har avdekket, og hvilke tiltak vi har satt i verk. Det er den beste garantien du har for et effektivt antikorrupsjonsarbeid. Når saker avdekkes betyr det at vi, avhengig av kontrakten som er inngått, må tilbakebetale penger til donor. I 2014 utgjorde dette 1,3 millioner kroner, eller omtrent en promille av samlet omsetning på 1,1 milliarder, til Utenriksdepartementet og Norad. Disse pengene blir hentet fra vår kapitalreserve og inkluderer ikke midler fra private givere.

Administrasjonskostnader

I 2014 brukte Kirkens Nødhjelp 4,8 prosent av midlene på administrasjon og 7,9 prosent på innsamling. Kampanjen i forbindelse med TV-aksjonen «Vann forandrer alt» 19. oktober var en investering som bidro til at innsamlingsprosenten var høyere enn normalt. Administrasjonskostnadene sikrer god planlegging, overvåking og kvalitetssikring av prosjektene og bidrar blant annet til å forebygge og avsløre korrupsjon. Vi er stolte over at vi stadig blir mer effektive i vår bruk av innsamlede midler, men samtidig er vår høyeste prioritet å sikre bærekraft og kvalitet i prosjektene.

Tusen takk for dine gaver! Sammen redder vi liv og forandrer liv – ett menneske om gangen!

FORDELING PÅ BRUK AV MIDLER:

AKTIVITETSREGNSKAP 2014

(Alle tall i tusen kroner)

	2014	2013
ANSKAFFEDE MIDLER		
Tilskudd		
Norad - Direktoratet for utviklingssamarbeid	287 946	254 886
UD - Norges utenriksdepartement	246 568	161 109
Andre offentlige tilskudd	8 826	14 688
Administrasjonsbidrag på offentlige tilskudd	37 188	29 031
Sum offentlige tilskudd	580 528	459 714
FN - Organisasjoner under De Forente Nasjoner	25 411	26 578
ACT Alliance og søsterorganisasjoner i ACT	39 471	45 545
Andre organisasjoner	57 270	69 985
Administrasjonsbidrag fra FN, ACT og andre organisasjoner	1 474	2 525
Sum FN, ACT og andre organisasjoner	123 626	144 634
Sum tilskudd	704 154	604 348
Innsamlede midler og gaver		
Ikke øremerkede midler	132 495	118 815
Øremerkede midler	8 111	18 669
TV-aksjonen 2014	253 005	0
Testamentariske gaver og legater	12 655	13 410
Sum innsamlede midler og gaver	406 267	150 894
Finans- og investeringsinntekter	5 358	13 487
Andre inntekter	373	766
SUM ANSKAFFEDE MIDLER	1 116 152	769 495
FORBRUKTE MIDLER		
Kostnader til anskaffelse av andre midler	36 625	30 701
Kostnader til anskaffelse av midler TV-aksjonen 2014	33 932	0
Langsiktig utviklingsarbeid	520 021	461 738
Nødhjelp	193 629	159 794
Beslutningspåvirkning	68 633	69 138
Sum kostnader til organisasjonens formål	782 283	690 671
Administrasjonskostnader	43 373	49 132
SUM FORBRUKTE MIDLER	896 214	770 504
ÅRETS AKTIVITETSRESULTAT	219 938	(1 009)
ÅRETS AKTIVITETSRESULTAT EKS. TV-AKSJONEN	865	(1 009)
Årets aktivitetsresultat er disponert slik:		
Overført til (fra) fri formålskapital	18 647	3 795
Overført til (fra) formålskapital med internt pålagte restriksjoner	(2 371)	427
Overført til (fra) formålskapital med eksternt pålagte restriksjoner	203 662	(5 232)
Sum disponert	219 938	(1 009)

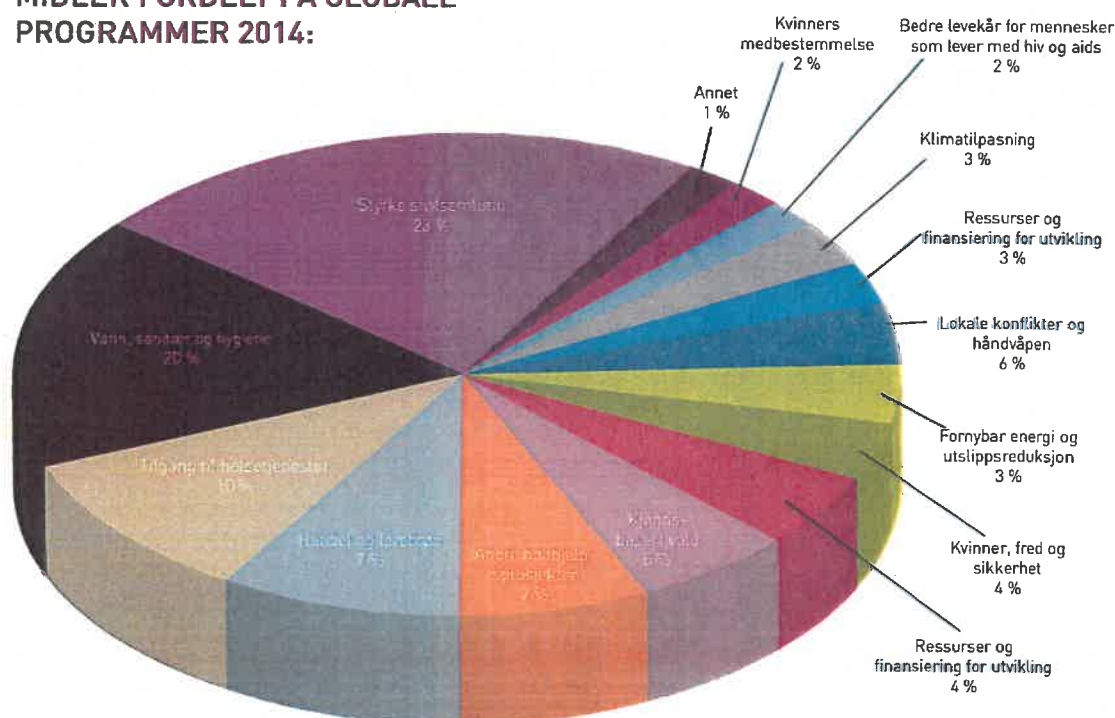

BALANSE PER 31. DESEMBER 2014

(Alle tall i tusen kroner)

	31.12.2014	31.12.2013
EIENDELER		
Varige driftsmidler	54 830	57 576
Sum anleggsmidler	54 830	57 576
Lagerbeholdninger	2 716	1 522
Kortsiktige fordringer	301 675	94 820
Investeringer	71 040	101 753
Bankinnskudd, kontanter og lignende	252 914	171 538
Sum omløpsmidler	628 345	369 633
SUM EIENDELER	683 175	427 209
FORMÅLSKAPITAL OG GJELD		
FORMÅLSKAPITAL		
Fri formålskapital	135 766	117 119
Formålskapital med internt pålagte restriksjoner	10 998	13 369
Formålskapital med eksternt pålagte restriksjoner	243 860	40 198
SUM FORMÅLSKAPITAL	390 623	170 685
GJELD		
Avsetninger for pensjonsforpliktelser	26 180	20 297
Gjeld til kredittinstitusjoner	23 100	25 200
Sum langsiktig gjeld	49 280	45 497
Prosjektbalanser, forskudd fra donor	171 085	152 042
Annen kortsiktig gjeld	72 187	58 984
Sum kortsiktig gjeld	243 272	211 026
SUM GJELD	292 552	256 524
SUM FORMÅLSKAPITAL OG GJELD	683 175	427 209

MIDLER FORDELT PÅ GLOBALE PROGRAMMER 2014:

OVERSIKT OVER ANSATTE

Ved utgangen av 2014 hadde Kirkens Nødhjelp 144,2 faste stillinger. Disse var fordelt på de ulike avdelingene på følgende måte:

Utenlandsavdelingen	49,1
Kommunikasjonsavdelingen	9,5
Markedsavdelingen	29,9
HR-avdelingen	9,8
Økonomiavdelingen	29
Utviklingspolitisk avdeling*	12,9
Generalsekretariatet	4

*4,5 årsverk av disse tilhører Changemaker

I tillegg har organisasjonen hatt 19 engasjementer, hvorav 12 er stillinger i forbindelse med TV-aksjonen 2014. Dette medfører at organisasjonen ved utgangen av 2014 hadde 163,2 stillinger totalt i Norge.

År	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Faste stillinger hovedkontoret	146,3	141,2	146,3	150,3	149,2	137,7	144,2
Engasjement hovedkontoret (ekskl. vikarer for faste ansatte)	24,5	9,6	9,0	5,0	2,3	0,6	7,0
Totalt hovedkontoret	170,8	150,7	155,3	155,3	151,5	138,3	151,2
TV-aksjonen							12,0
Stillinger ved representasjonene som ikke er lokalt ansatt	37,0	33,3	37,0	39,0	45,7	47,0	53,0

Kjønnsfordelingen mellom kvinner og menn i stillinger ved representasjonene (ansatte på kontrakt fra hovedkontoret) og ved hovedkontoret er som følger:

	Hovedkontoret		Representasjonene	
	Kvinner	Menn	Kvinner	Menn
Ledere	72%	28%	62%	38%
Medarbeidere	59%	41%	25%	75%

Ved Kirkens Nødhjelps representasjoner er det både ansatte med kontrakt fra hovedkontoret (expats) og lokalt ansatte, og disse fordeler seg på følgende måte:

	2014		2013	
	Expats	Nasjonale	Expats	Nasjonale
Burundi	1	16	1	13
Dr Kongo	3	27	4	22
Etiopia	1	23	1	24
Kenya	3	16	4	13
Somalia	0	25	0	29
Sør-Sudan	6	75	4	73
Sudan	4	180	4	316
Tanzania	1	18	1	18
Mali	2	39	3	32
Den sentralafrikanske republikk	1	0	0	0
Zambia	1	21	2	19
Malawi	1	21	2	18
Angola	1	12	2	10
Sør-Afrika	2	9	2	8
Afghanistan	4	50	2	55
Jerusalem	3	7	3	5
Pakistan	1	22	0	17
Syria/Tyrkia	4	0	1	0
Nord-Irak	3	0	0	0
Guatemala	1	8	1	9
Haiti	3	19	3	16
Brasil	0	2	0	2
Myanmar (tidl. Burma)	1	6	1	4
Thailand	0	4	0	5
Laos	2	57	2	57
Vietnam	1	12	1	12
India	1	0	1	0
Filippinene	0	0	1	0
Sveits*	2	0	2	0
Total	53	669	47	768

*i 2013 ble det opprettet to stillinger med base i Sveits (Genève). Disse arbeider med koordinering i den globale "vann-, sanitær- og hygiene-klyngen".

KIRKENS NØDHJELPS REPRESENTANTSKAP

Alle bispedømmerådene i Norge oppnevner en representant til Kirkens Nødhjelps representantskap. I tillegg er det fem representanter oppnevnt av Kirkemøtet i Den norske kirke, representanter fra en rekke frikirker og representanter fra flere landsomfattende organisasjoner for ungdomsarbeid og indremisjon.

MEDLEMMER 2014

(Varamedlemmer i parentes)

Bispedømmerådene:

Oslo: Karin-Elin Berg (Oddrun Remvik)
Borg: Andreas Henriksen Aarflot (Bjørn Solberg)
Hamar: Gunnar Gjevne (Anne-Lise Brenna Ording)
Tunsberg: Kjell Rune Wirgenes (Ingvild Kaslegard)
Agder og Telemark: Jan Olav Olsen (Erling T. Jakobsen)
Stavanger: Arve Dalby (Asbjørn Finnbakk)
Bjergvin: Ivar August Bye (Hege Feet Askvik)
Møre: Knut Johan Rønningen (Marianne Brekken)
Nidaros: Aina Toven Malum (Britt Arnhild Wigum Lindland)
Sør-Hålogaland: Tor B. Jørgensen (Torkel Irgens)
Nord-Hålogaland: Anne Marie Bakken (Ingrid Røstad Fløtten)

Den norske kirkes Kirkemøte:

Kjetil Aano, leder i MKR (Eleanor Brenna/Kristine Sandmæl)
Berit Agøy Hagen, GS i MKR (Einar Tjelle, ass. GS i MKR)
Åshild Solgaard (Wenche Fladen)
Per Oskar Kjølås, biskop i Nord-Hålogaland (Herborg Finnset, domprost i Tromsø)
Vidar Mæland Bakke (Sindre Eide)

Representerer Samisk Kirkeråd:

John Erland Boine (Jovna Zakharias Dunfjell)

Ungdomsrepresentant under 30 år:

Gunnhild Nordgaard Hermstad (Arnstein Bleiktvedt)

Landsomfattende kristne organisasjoner for ungdomsarbeid og indremisjon:

Den Indre Sjømannsmisjon: Ingen oppnevning for perioden
Norges Samemisjon: Ingen representant
Norges Kristelige Student- og Skoleungdomslag: Tor Erling Fagermoen (-)
Norges KFUK-KFUM: Camilla Oulie Eskildsen (Sven Larsen)
Den Evangelisk Lutherske Frikirke: Ingar Bø (Terje Bjørkås)
De Frie Evangeliske Forsamlinger: Helge Nupen (Tore Stray)
Det Norske Baptistsamfunn: Jan Sæthre (Arild Harvik)
Det Norske Misjonsforbund: Viggo Koch (Eilif Tveit)
Frelsesarméen: Magna Våje Nielsen/Tone Gjeruldsen (Jan Risan)
Metodistkirken i Norge: Tove Odland/Øyvind Aske (Veronika Hegg Lund)
Pinsebevegelsen i Norge: Bjørn Bjørnø (-), Jan Eilert Akre (-)

Observatører:

NORME: Kontaktperson Anne Lise Søvde, daglig leder
Global Aid Network: Kontaktperson Arne Sylta, daglig leder
Norges Kristne Råd: kontaktperson Knut Refsdal, generalsekretær

KIRKENS NØDHJELPS STYRE

Kjell Nordstokke, styreleder

Brita Bye, nestleder
Paul Dahlø / Ottar Mæstad (skifte i mai)
Inger Marit Nygård
Martin Kulild / Sissel Vartdal (skifte i mai)
Ingeborg S. Midttømme
Dag J. Opedal
Katharina Ringen Asting
Billy Taranger
Ingrid Aas Borge / Hanne Sofie Lindahl, Changemakers valgte leder

Ansattes representanter:

Liv Snesrud
Jens Aas-Hansen

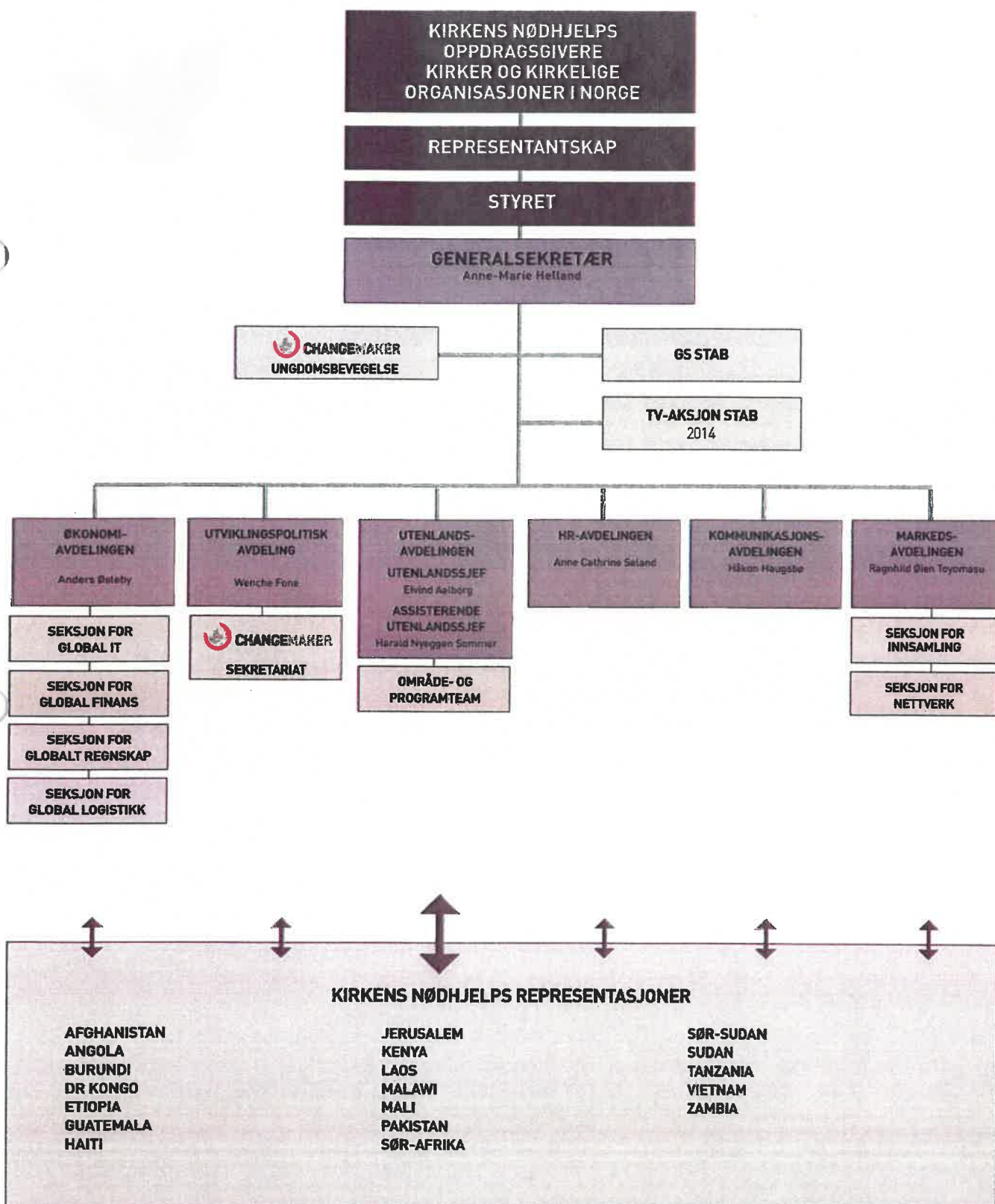
Vararepresentanter for ansatte:

Kjetil Abildsnes
Inger-Torunn Sjøtrø

KIRKENS NØDHJELPS ORGANISASJONSKART PR. 31.12.2014

www.kirkensnødhjelp.no

E-post: nca-oslo@nca.no

Telefon: 22 09 27 00 Fax: 22 09 27 20

Besøksadresse: Bernhard Getz' gate 3, 0165 Oslo

Postadresse: Postboks 7100, St. Olavs plass, 0130 Oslo

Kontonummer: 1594 22 87248

KIRKENS NØDHJELP
actalliance

Kirkens Nødhjelp kjemper sammen med mennesker og organisasjoner over hele verden for å avskaffe fattigdom og urettferdighet.

Vi gir nødhjelp i katastrofer og jobber langsiktig for utvikling i lokalsamfunn. For å fjerne årsaker til fattigdom påvirker vi samtidig myndigheter, næringsliv og religiøse ledere til å ta riktige beslutninger. Kirkens Nødhjelp er en felleskirkelig diakonal organisasjon for global rettferdighet. Vårt arbeid utføres uten intensjon om å endre menneskers religiøse tilhørighet.

For å sikre effektivitet og skape resultater er Kirkens Nødhjelp medlem av ACT Alliance, en av verdens største humanitære allianser. Alliansen består av kirkelige organisasjoner over hele verden og samarbeider med organisasjoner uavhengig av religiøs forankring.

Kirkens Nødhjelp – sammen for en rettferdig verden!

Trykk: GARDET™

www.kirkensnødhjelp.no